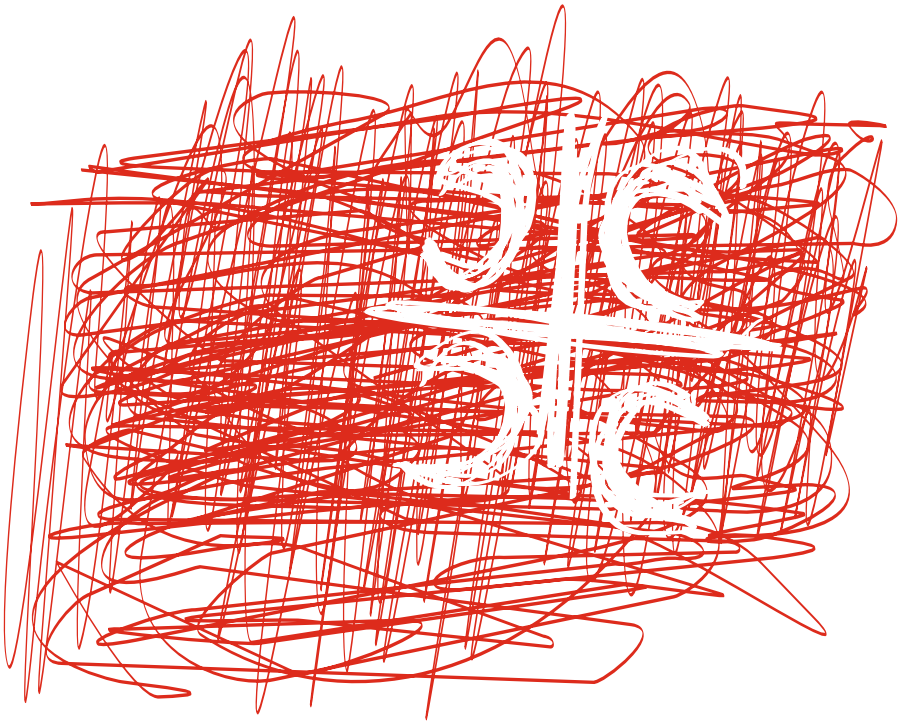

LETNÍ FILMOVÝ MARATON 2012

SRBSKÝ FILM 1991 - 2011

filmový klub vsetín

Obsah:

Srbský úvodník ... 3
Jak jsme se ocitli na Balkáně ... 3
Fakta o Srbsku ... 4
O současné srbské kinematografii s filmovým kritikem Vladanem Petkovičem ... 7
Jak jsme chystali letošní ročník Letního filmového maratonu ... 12

PROFESIONÁL (Středa 6. 6., 19.30 hodin) ... 14
Dušan Kovačevič ... 14

ŠEDÝ KAMIÓN ČERVENÉ BARVY (pátek 8. 6., 16.00 hodin) ... 15
Srdjan Koljevič ... 16
VŮNĚ DEŠTĚ NA BALKÁNĚ 1 (pátek 8. 6., 18.00 hodin) ... 16
Sefardští židé ... 16
Ljubiša Samardžič ... 17
ABSOLUTNÍCH STO (pátek 8. 6., 21.00 hodin) ... 18
Srdjan Golubovič ... 18
TECHNOTISE: EDIT A JÁ (pátek 8. 6., 23.05 hodin) ... 18
Aleksa Gajič ... 19

OPTIMISTI (sobota 9. 6., 9.00 hodin) ... 19
Goran Paskaljevič ... 19
Rozhovor s režisérem Goranem Paskaljevičem nejen o jeho nejslavnějším filmu Sud prachu ... 20
BÍLÝ OBLEK (sobota 9. 6., 11.00 hodin) ... 21
Lazar Ristovski ... 22
RÁNY (sobota 9. 6., 13.00 hodin) ... 22
Srdjan Dragojevič ... 23
Válka jako divadlo (rozhovor se S. Dragojevičem) ... 23
KOLA (sobota 9. 6., 15.00 hodin) ... 26
Djordje Milosavljevič ... 26
VŮNĚ DEŠTĚ NA BALKÁNĚ 2 (sobota 9. 6., 17.05 hodin) ... 27
NEBESKÝ KOŠ (sobota 9. 6., 19.35 hodin) ... 27
VŮNĚ DEŠTĚ NA BALKÁNĚ 3 (sobota 9. 6., 21.35 hodin) ... 28
NEJSME ANDĚLÉ (sobota 9. 6., 23.45 hodin) ... 28

NATAŠA (neděle 10. 6., 9.00 hodin) ... 28
HADERSFILD (neděle 10. 6., 11.15 hodin ... 29
Ivan Živkovič ... 29
AŽ VYROSTU, BUDU KLOKAN (neděle 10. 6., 13.20 hodin) ... 30
Radivoje Andrič ... 30
WHO THE FUCK IS MILOŠ BRANKOVIČ (neděle 10. 6., 15.30 hodin) ... 31
Nebojša „Čupko“ Radosavljevič ... 32
Provokatér (rozhovor s Nebojšou Radosavljevičem) ... 32
TURNÉ (neděle 10. 6., 17.30 hodin) ... 36
Režisér o filmu Turné ... 36
Goran Markovič ... 36
BESA (neděle 10. 6., 19.45 hodin ... 38
Srdjan Karanovič ... 38
Herci, kteří byli na plátně kina Vatra k vidění nejčastěji ... 39
Na přípravě LFM se podíleli ... 40
Výstava fotografií ... 41

Poznámky: Srbština, psaná latinkou, obsahuje několik znaků, které česká abeceda nezná. Jména v tomto katalogu jsme proto přepsali jednotně s českou diakritikou. Jména filmů uvádíme buď v českém překladu (používáme i festivalové názvy) nebo v originále, pokud u nás film nebyl nikdy uveden a český název nemá. Většinu filmů jsme přeložili za pomoci anglických titulků, které jsme se snažili přizpůsobit původnímu jazyku. Návštěvníkům, kteří hovoří srbsky, se omlouváme za případné nepřesnosti.

Srbský úvodník

Srbsko je pro nás zemí známou i neznámou. Jméno této dříve svazové republiky federativního státu Jugoslávie nám bylo trochu připomínáno při našich občasně povolovaných dovolených u Jadranu. Moc se tam nejezdilo, neboť to bylo jugoslávské vnitrozemí a spíše to bylo místo, skrz které se projelo k vysněnému moři. Ve škole se nám název státu zapsal ve spojitosti s 1. světovou válkou, neboť to byl první stát, na který Rakousko-Uhersko zaútočilo z důvodu, že atentát na následníka trůnu měli realizovat srbští anarchisté. Atentátník Gavrilo Princip pak umírá žalářován v Malé Pevnosti v Terezíně…

A co dál? Mladší už ví, že se začátkem 90. let Jugoslávie hekticky a bolestivě rozpadala. Srbsko bylo tím státem, který se snažil pomocí federativní armády co nejdéle udržet různá území. Srbsko je spojováno s Miloševičem, nacionalismem a válečnou agresivitou. Ale je tomu tak opravdu? Pohledy na válku jsou vždy deformované. Dějiny válek zpravidla píší vítězové a nezaujatě se na tyto události můžeme historicky dívat až s odstupem mnoha let. Srbsko je ale především zemí lidí, kteří k Čechům chovají velmi přátelské vztahy. Spojuje nás minulost 50. a 60. let, kdy se mnoho „jugoslávských Srbů“ vyučilo v českých strojírenských podnicích. Srbsko je také zemí krásných řek, údolí a úrodných luk. I přes téměř pětisetletou tureckou nadvládu si země zachovala mnoho pravoslavných kostelů a klášterů. Srbsko, podobně jako Bulharsko, je zemí s výraznou cyrilometodějskou tradicí, která spojuje jižní Slovany se Slovany západními. Srbské království v minulosti představovalo také hráz muslimskému přívalu do Evropy až do osudné bitvy na Kosově poli v roce 1389, kde bojovali též české voje. A ne jinak tomu je i dnes. Proto je Srbsko v sousedství s muslimským Kosovem a nábožensky promíchanou Bosnou opět tím neklidným a občas podrážděným apendixem Evropy. Snad jedině sjednocení pod Evropskou vlajku umožní Srbsku vplout do klidnějších vod.

Když jsme dramaturgicky tvořili tuto srbskou filmovou přehlídku, chtěli jsme především ukázat na lidi, kteří v Srbsku žijí. Je zajímavé, že umělci ze zemí bývalé Jugoslávie, jako první dokázali překonat nevraživost a zejména na poli filmové produkce začali v 90. letech spolupracovat. Srb, Chorvat, Slovinec, ať už muslim či pravoslavný nebo bez vyznání. Pokud lidem jde o společný cíl a má je co sjednotit, dokážou se vzájemně respektovat a mít se rádi.

Často sice natáčí filmy, kde řeší traumata společnosti nebo reflektují válku, ale činí tak společně a vytváří tak umělecký obraz toho co prožili nebo prožívají. Přinášíme Vám na letošním Letním filmovém maratónu 2012 pestrou směsici filmového žánru srbského filmu uplynulých dvou desetiletí. Budeme rádi, pokud Vás zaujme.

Letní filmový maraton je tady!

Přejeme zážitek z filmového pokoukání…

Milan Kostelník, předseda Filmového klubu ve Vsetíně.

Jak jsme se ocitli na Balkáně

Mapování balkánské kinematografie jsme se začali věnovat vlastně náhodou. Když pominu fakt, že někteří z nás v minulosti po zemích balkánského poloostrova trochu cestovali, nepojí nás k těmto zemím žádné zvláštní pouto v podobě příbuzenských vazeb, znalosti jazyka či balkanistických studií. Letošní ročník Letního filmového maratonu je již 14., balkánské kinematografii se však věnujeme až od roku 2008. Program dřívějších ročníků byl postaven jinak jednak byl podstatně skromnější a zaměření jsme měli spíše žánrové. Měli jsme tak ročníky s podtituly „Policajti a zloději“, „Imaginace, fantazie, fikce“ a podobně. Protože se ale divácký ohlas těchto přehlídek postupně spíše zmenšoval, rozhodli jsme se koncepci akce v roce 2007 zásadně změnit. Poprvé jsme vsadili na představení kinematografie určitého národa. Gros

programu 9. ročníku tak tvořila přehlídka čínského filmu, kterou jsme doplnili čtyřmi starými bulharskými filmy (cyklus „Objevte Bulhary“). Tato přehlídka zaznamenala podstatně lepší divácký ohlas, než předešlé ročníky, takže nás to přesvědčilo o tom, že jsme vykročili správným směrem. Nutno dodat, že čtveřice bulharských filmů se v programu neztratila a na **Zásah odborníka** (Toplo) **Vladimira Jančeva** promítaný z 16 mm pásu pomocí archaické promítačky, jež vrčela a **topila** přímo v sále, vzpomínají dodnes někteří tehdejší diváci s úsměvem na rtech a slzou v oku.

Protože jsme chtěli v dalším roce navázat na relativní úspěch předešlého ročníku, řešili jsme, kterou další kinematografii vsetínskému publiku představit. To byl rok 2008 a v médiích se hodně mluvilo o Nové vlně rumunského filmu. Do české distribuce se dostal na festivalech úspěšný snímek **Čtyři měsíce tři týdny a dva dny**. Navázali jsme proto spolupráci s Rumunským kulturním institutem v Praze a připravili kolekce rumunských filmů. Diváci mohli vidět, jak filmy rumunské Nové vlny, tak i ukázky rumunské produkce z šedesátých až osmdesátých let minulého století. V tomto ročníku vznikla poprvé myšlenka věnovat se kinematografii zemí Balkánského poloostrova. K tématu „Rumunský film včera a dnes“ jsme připojili několik starších jugoslávských filmů a vznikl tak cyklus „Tenkrát na Balkáně“. Uvědomili jsme si, že je balkánská kinematografie u nás dosti opomíjená. Ročně se do naší distribuce dostanou cca 2-3 filmy z tohoto regionu. U starých filmů je situace ještě mnohem horší. Čestnou výjimkou byla do té doby pouze Letní filmová škola v UH v roce 2001 a samozřejmě ČT2 se svými občasnými nočními výpady na Balkán.. Usoudili jsme, že by to mohla být naše parketa a pro další ročník jsme nachystali přehlídku slovinského filmu, opět doplněnou tématem „Tenkrát na Balkáně“. Filmy jsme také poprvé začali sami překládat.

V dalším roce jsme se zaměřili na Makedonii, ke které jsme ale, přidali nový cyklus „Vítězové evropských filmových festivalů!“. K tomu nás vedla obava, abychom vsetínské publikum Balkánem nepřesytili. Tento model jsme použili i v následujícím roce, kdy jsme se obloukem vrátili k Bulharsku, kterým to vlastně začalo. Tentokrát ale měla bulharská kinematografie podstatně větší prostor.

Zařazení oceněných evropských snímků z české distribuce se nám sice osvědčilo diváci, kteří přišli kvůli balkánské kinematografii, dostali čas na oddych, oproti tomu někteří vsetínští naopak vyhledávali výhradně evropské filmy. Přesto jsme se tohoto cyklu pro letošní ročník vzdali. Hlavními důvody k tomuto kroku je fakt, že se nám podařilo získat práva k projekci mnohem většího počtu snímků. Navíc je současná srbská kinematografie větší (měřeno počtem natočených filmů ročně). A v neposlední řadě si myslíme, že je to právě zaměření na Balkán, co nás dělá mezi ostatními filmovými festivaly v republice výjimečnými. Sami jsme zvědaví, jak na aktuální program a vypuštění „Evropských vítězů“ zareagují diváci a jak se to promítne na návštěvnosti festivalu.

Jiří Fiala, dramaturg Letního filmového maratonu 2012

Fakta o Srbsku

(zdroj: http://cs.wikipedia.org/wiki/Srbsko)

Hlavní město: Bělehrad, rozloha: 88 361 km, počet obyvatel: 9,856,222 (odhad 2010)
Srbsko je republika v centru Balkánského poloostrova.. Jako samostatný stát vzniklo 5. června 2006 po rozpadu soustátí Srbsko a Černá Hora, kdy Černohorci rozhodli těsnou většinou pro vystoupení ze společného státu v referendu konaném 21. května 2006. Dne 17. února 2008 pak došlo k jednostrannému vyhlášení samostatnosti provincie Kosovo, což vedlo k napětí na mezinárodním i vnitropolitickém poli. Srbsko sousedí na severu s Maďarskem, na východě s Rumunskem a Bulharskem, na jihu s Makedonií, na jihozápadě s Černou Horou, Albánií nebo mezinárodně plně neuznaným Kosovem (vyhlásilo nezávislost v roce 2008) na západě pak s Bosnou a Hercegovinou a Chorvatskem. Srbsko je kandidátskou zemí Evropské unie. Počátky srbského státu jsou spojeny se dvěma historickými územími, s vnitrozemskou Raškou a s přímořskou Dukljou (Zetou).

Středověk

Formování Srbska bylo v rámci Balkánu jedním z nejkomplikovanějších procesů středověku. Střídavý tlak sousední Byzance, Bulharska, Uher a dalších evropských, ale i asijských států se podepsal na politickém, ekonomickém i historickém vývoji celé srbské země. Ovlivněno bylo i náboženské myšlení a tím i kultura, která byla v rámci Srbska velice různorodá.

Během 6. století do oblasti přišli Slované (Srbové). Působil zde silný vliv Východořímské říše, a tak se zde uchytilo pravoslaví. V polovině 10. století vzniklo první království v Rašce, kterému vládl Časlav Klonimirovič. Za vlády cara Dušana Velikého (1331 - 1355) byla většina Balkánu ovládaná Srbskem. Po bitvě na Kosově poli v roce 1389 se Srbsko postupně dostávalo pod nadvládu Osmanské říše.

Nezávislost

Po řadě povstání Srbsko v roce 1878 získalo samostatnost (Bělehrad už 1867). V roce 1912 se Srbsko zúčastnilo první balkánské války spolu s Černou Horou, Bulharskem a Řeckem. Srbská 1. armáda pod vedením prince Alexandra zvítězila nad tureckou armádou v bitvě u Kumanova, a Srbsko dosáhlo rozšíření svého území o většinu Kosova a část Makedonie.

První světová válka

Atentát na Ferdinanda d'Este v roce 1914, jehož hlavními pachateli byli mladí srbští nacionalisté z Bosny, postavil Srbsko do obtížné situace. Rakousko-Uhersko vyvolalo ostrou kampaň proti Srbsku a proti Srbům žijícím na území monarchie. Srbští politici se snažili vyvrátit obvinění a proto atentát ostře odsoudili. Válce se však nevyhnuli. Válku proti habsburské monarchii vedlo Srbsko již od začátku s pomocí černohorských vojáků, zprvu úspěšně - odrazili první i druhý pokus o invazi do země. V roce 1914 však nastal zlom ve kterém Rakousko-Uhersko 6. listopadu zaútočilo na celé frontě a srbská armáda se prakticky zhroutila. Už 3. prosince však armáda pod vedením generála Živojina Mišiče vyrazila do protiofenzivy. Rakousko-uherská linie na řece Kolubaře zakolísala a rozpadla se. Tím byl osvobozen Bělehrad, který byl pod nadvládou Habsburků pouze 13 dní. Srbové se tak stali středem obdivu spojenců ze západu i z východu, hlavně díky poražení silné armády. Tento úspěch byl však později nahrazen velikou ztrátou. Bulhaři zabrali většinu území Makedonie a Němci s Rakušany plánovali opětovný útok. Do čela armády byl tehdy opět dosazen generál Živojin Mišič. Ten na chvíli zatlačil bulharská vojska a pokusil se spojit se spojeneckými expedičními silami, ale to se nepodařilo a Bulhaři Makedonii opět zabrali. Srbsko pak bylo rozděleno na dvě oblasti. Jedna (severní) byla okupována Rakouskem-Uherskem a jižní část byla naopak pod bulharským vedením. Bulharsko se na rozdíl od habsburské říše snažilo Srbsko kompletně zlikvidovat a tak na okupovaném území začala silná bulharizace, ničení dokumentů a knih v srbštině a bulharština se stala úředním jazykem na úřadech a ve školách. V letech 1917-1918 se armáda Srbska a dalších spojenců dostala do vedení a porazila nepřátelské státy.

Království Srbů, Chorvatů a Slovinců (později Království Jugoslávie)

Po skončení první světové války se Srbsko stalo součástí Království SHS. Srbsko bylo tedy centrem velkého státu, který zahrnoval skoro polovinu Balkánského poloostrova. Bělehrad se i přesto nezařadil

mezi metropole nejmocnějších zemí Evropy. Spojení těchto jihoslovanských národů se uskutečnilo po vzoru sjednocení Itálie nebo Německa a politici se snažili zformovat jednotný jugoslávský národ. Problém, ale nastal hlavně v Makedonii, když byli Makedonci považováni za srbský národ. Proto se velká část Makedonců přihlásila k bulharské národnosti a radikální část těchto Makedonců začala podporovat různé ozbrojené probulharské spolky. Srbové se snažili Makedonské obyvatelstvo srbizovat, a tak na území dnešní Republiky Makedonie posílali srbské kolonisty. Problémy byly i na území Kosova s Albánci a v Bosně a Hercegovině s Bosňáky. Mezinárodní problémy mělo království hlavně s Maďarskem (spor o Vojvodinu), s Bulharskem (poválečný spor o Makedonii) a špatný vztah mělo i s Albánií. Ekonomika rok od roku stále mírně klesala.

Druhá světová válka

V roce 1941, kdy byla královská vojska poražena, se Království roztrhlo a vznikly dva samostatné státy a část byla okupována cizími vojsky. Chorvatsko se dalo na stranu Německa. Srbsko však ne, a tak byla v Srbsku válka velice krutá. V okupovaném Srbsku vznikl odboj který vedl Draža Mihajlovič, později se stal ministrem obrany v exilové vládě v Londýně. Konkurentem četniků byl komunistický odboj jehož vůdcem byl Josip Brož Tito.

Socialistická Jugoslávie

Poválečná Jugoslávie se stala postupně socialistickou zemí. Tehdejší vedení Komunistické strany Jugoslávie v čele s Josipem Brožem Titem se ovšem odmítlo podřídit jednotnému postupu socialistických zemí v čele s Moskvou a rozhodlo se razit vlastní kurz. V dobách studené války se tak Jugoslávie stala zemí lavírující mezi Východem a Západem. Navíc se pokoušela získat vlastní sympatie vytvořením zcela nového politického bloku - Hnutí nezúčastněných zemí.

Jugoslávii se podařilo výrazně posílit průmysl. Rozsáhlé stavby byly budovány pomocí brigád socialistické mládeže.. Zprvu tuhý režim s mocnými tajnými službami postupem času prošel liberalizací a umožnil kritické myšlení i jiné postupy, nemyslitelné v ostatních socialistických zemích.

Svazek jednotlivých národů se postupně měnil od federace ke konfederaci a postavení centrálních úřadů v Bělehradě slábla na úkor svazových republik a oblastí. Po Titově smrti bylo ustanoveno několikačlenné předsednictvo, v rámci kterého měly být zastoupeny všechny národy a republiky.

Rozpad Jugoslávie

Po pádu komunismu se rozhořela občanská válka v Jugoslávii, během které se postupně odtrhlo Slovinsko, Chorvatsko, Republika Makedonie i Bosna a Hercegovina, Srbsko a Černá Hora zůstaly ve společné federaci pod názvem Svazová republika Jugoslávie, jejímž představitelem byl Slobodan Miloševič. Organizace spojených národů neuznala stát jako nástupnický po Jugoslávii, schválila ale tuto federaci. V roce 2002 se federální parlament rozhodl pro změnu názvu a udělení větší pravomoci oběma republikám. Tak byl název státu změněn na Státní společenství Srbsko a Černá Hora. Černá Hora však stále cítila potřebu se zcela osamostatnit, a tak tento již víceméně samostatný stát, který se Srbskem měl již jen společnou obrannou politiku, uspořádal 21. května 2006 referendum o nezávislosti, ve kterém zvítězili zastánci nezávislosti, a tak 3. června vyhlásila Černá Hora nezávislost. Srbsko následně vyhlásilo svou nezávislost 5. června 2006.

Administrativní dělení Srbska

Srbsko se skládá z tzv. Centrálního Srbska, které však netvoří správní celek, a autonomní oblasti Vojvodiny. Do roku 1999 bylo pod srbskou kontrolou také Kosovo, které poté k Srbsku náleželo do 17. února 2008 již jen formálně. V dobách SFRJ, do roku 1989, byly Vojvodina s Kosovem srbskými autonomní oblastmi s velice širokou autonomii, v 80. letech všakbyla tato autonomie omezena. Nyní je Vojvodina i nadále

autonomní oblastí, dříve srbské Kosovo (v roce 1989 byl vrácen dřívější oficiální název Kosovo a Metohija) bylo v letech od roku 1999 do 17. února 2008 zvláštní oblastí pod mezinárodní správou garantovanou OSN, která byla vyňata z dosahu srbské správy. Podle mezinárodního práva, garantovaného Chartou OSN i usnesením Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě o územní celistvosti OSN bylo Kosovo nedílnou součástí Srbska a podle OSN, Srbska a některých dalších zemí je jí dodnes. Fakticky však kosovský parlament vyhlásil dne 17. února 2008 nezávislost na Srbsku a prohlásil Kosovo za demokratický, světský a multietnický stát, který byl již uznán mnoha státy.

Obyvatelstvo Srbska

Většinovým etnikem jsou Srbové, kteří tvoří 82% populace země, bez Kosova. Dalším významným národem jsou Albánci v Srbskem neuznaném Kosovu. Zde tvoří Albánci kolem 90% kosovské populace. Naopak v severní části Srbska, ve Vojvodině, žije vedle Srbů mnoho dalších národů. Asi největší menšinu zde tvoří Maďaři, kteří zde žijí hlavně z historického důvodu, jelikož Vojvodina dlouhou dobu patřila k Maďarsku. Vedle Srbů a Maďarů zde žije menší počet Rumunů a Slováků. Ve Vojvodině však žije i nepočetná česká menšina. Hlavním náboženstvím je pravoslaví, jež vyznávají hlavně Srbové a Rumuni. Albánci jsou naopak muslimové a Maďaři římskokatolické víry. Muslimové jsou však i na západě Srbska, zde islám vyznávají Bosňáci, neboli muslimští Slované. Významným etnikem v této oblasti jsou i Turci, kteří vyznávají stejné náboženství.

O současné srbské kinematografii s filmovým kritikem Vladanem Petkovičem

Otázky: Jiří Fiala s přispěním Milana Kostelníka, překlad Jitka Kretová

Jugoslávie byla známa množstvím filmových studií v jednotlivých republikách. Jak tato studia dopadla po rozpadu federace? Podařilo se některým přežít do dnešních dnů?

Největší studio Avala Film se sídlem v Bělehradu, které bylo vybudováno za Tita (pojednává o tom dokument **Cinema Komunismo**), je nyní naprosto zničené. V 60. a 70. letech to bývalo jedno z hlavních center produkce v Evropě, bylo postaveno podle římského studia Cinecitta (dokonce i zvenčí tak vypadalo). Po balkánské válce v 90. letech prošlo špatnou privatizací, takže v současné době část místností slouží jako sklad časopisů soukromých firem. Proběhla celá řada pokusů studio obnovit, ale špinavé peníze a kontakty na mafii tomu zabránily. Srbsko má nyní další studio - Pink film studio, které je vlastněno soukromou firmou. Pink company je největším mediálním konglomerátem původní Jugoslávie, který byl vytvořen za Miloševiče díky vazbám na vládu. V Záhřebu stále funguje studio Jadran film, které vyrábí chorvatské filmy a zajišťuje hostující produkce. Válkou nebylo příliš zasaženo a je stále kvalitní. Zajišťuje výrobu i návazné služby. Slovinsko disponuje studiem Viba film, které slouží místním produkcím. Na základě slovinské právní úpravy jakýkoliv film, který je podpořen Slovinským filmovým fondem, automaticky získává služby od Viba filmu. Toto je pravděpodobně nejlépe fungující systém v bývalé Jugoslávii. Bosna, Makedonie a Černá Hora nemají svá studia a využívají služeb post-produkce v Bělehradě, Budapešti, Sofii či Mnichově.

Filmaři byli nuceni, po zániku některých studií využít ke studiové práci jiná, již zmíněná města. Také bývají využívána studia veřejnoprávní televize Serbian Radio Television.

Kde skončil archiv jugoslávských filmů vzniklých před rokem 1990? Lze staré filmy zapůjčit k projekci? A jsou v Srbsku kina nebo akce, které se k těmto archivním snímkům vracejí?

Bělehradská filmotéka je jedním z pěti top filmových archivů na světě s ohledem na počet filmů. V průběhu 90. let byly některé kopie díky nešetrnému skladování zničeny, ale nyní má archiv nový, vhodnější sklad. Filmotéka pravidelně spolupracuje s festivaly a filmovými akcemi po celém světě a není problém kopie

získat. Také organizuje festival archivních filmů (Festival of Nitrate Film).

Do rozpadu Jugoslávie u nás neexistoval pojem „srbská kinematografie". O všech filmech se hovořilo, jako o „jugoslávských". Nakolik se již například v 80. letech lišily filmy z jednotlivých republik? Lze na dobu před rozpadem Jugoslávie aplikovat termíny srbská, bosenská, makedonská, chorvatská… kinematografie?

Není možné to takto rozdělit. Výrobní společnosti v každé republice byly založeny státem a lidi od filmu z celé země pracovali na filmech v každé z nich. Někdo by mohl namítat, že filmy vyrobené v Chorvatsku, chorvatskou produkční firmou a s chorvatským režisérem jsou „víc chorvatské", ale je možné, že scénárista je Srb, kameraman je Bosňan a herci pocházejí ze všech republik. Například jedním z největších jugoslávských režisérů všech dob je **Živojin Pavlovič**, který je rodilý Srb, ale často pracoval ve Slovinsku.Tento fakt je také důvodem, proč byl po válce film na začátku nové spolupráce mezi nezávislými státy. Filmaři, producenti a herci se vzájemně znali z období před válkou, často pracovali společně a bylo pro ně logické vrátit se k původní spolupráci a pokračovat v ní. Dokonce ještě před první oficiální koprodukcí mezi zeměmi lidi od filmu z každého ze států pracovali na filmech v ostatních republikách.

Prohloubily se po rozpadu Jugoslávie rozdíly mezi kinematografiemi jednotlivých postjugoslávských zemí?

Odpovědět důkladně na tuto otázku by vydalo na dvacetistránkovou studii. Chorvatský spisovatel a filmový kritik **Jurica Pavičič** o tom napsal celou knihu. Ale pokusím se to shrnout.V průběhu války a těsně po ní Srbsko povětšinou vyrábělo populistické komedie a filmy inspirované válkou, ale byla to více propaganda než kinematografie. Chorvatská kinematografie byla významně ovlivněna oficiální politikou a budováním nové národní identity. Znamenalo to naprostý distanc od srbské kultury a vlivu, a tudíž výrobu čisté propagandy a nacionalistických filmů opěvujících národní historii. V Bosně se první filmy objevily až několik let po skončení války (1995) a většinou se zabývaly válkou samotnou nebo jejími důsledky. Je to pochopitelné, protože Bosna je zemí, která v 90. letech nejvíce strádala a toto se stále do její kinematografie promítá a pravděpodobně ještě po nějakou dobu bude. V zemích, které nebyly přímo ovlivněny válkou - v Makedonii a Černé Hoře, kinematografie doplatila na velmi špatnou ekonomickou situaci. Všechny filmy, které v Makedonii vznikly, jsou výsledkem úsilí jednotlivců, jako jsou například **Milčo Mančevski** a **Darko Mitrevski**. Černá Hora má stále málo výstupů - jeden celovečerní film za dva roky. Slovinsko, které se odtrhlo jako první, neutrpělo válkou a stalo se členem EU (a stále je jediným postjugoslávským státem v EU), mělo úplně jiný vývoj kinematografie, který je srovnatelný spíše se středoevropským filmem než s jugoslávským. Srbsko, Chorvatsko a Bosna pokračovaly ve výrobě filmů s válečnou tematikou i po roce 2000. Začaly se však objevovat nové trendy v důsledku toho, že filmaři i diváci byly přesycení deprimujícími válečnými příběhy. Souviselo to také s rozvojem evropské festivalové scény a také vstupem Eurimages do hry, čímž odstartovala éra artových filmů. Také se posílila koprodukce mezi zeměmi a v roce 2006 vznikl první film, na němž se koprodukčně podílelo všech šest původních republik. Byl to film **Hraniční hlídka** (Karaula) chorvatského režiséra **Rajko Grliče**. Tato komedie pojednávala o posledních dnech Jugoslávie a stala se prvním regionálním kasovním trhákem.

A co cenzura? Jaký vliv měli v 90. letech na srbskou a chorvatskou kinematografii političtí vůdci?

Samozřejmě že zde určitý vliv byl, ale neexistovala oficiální cenzura. Jak jsem už zmínil, v Chorvatsku stát financoval téměř exkluzivně vznik patriotických filmů. V Srbsku, kde se vyrábělo více populistických filmů a komedií, šlo spíše o autocenzuru: někteří filmaři by se ani nepokusili dát do scénáře něco, co by šlo proti oficiální politice. Avšak mnoho filmařů zkusilo být kontroverzní a uspěli. Jejich filmy však nemohly být propagovány ve veřejnoprávní televizi (v 90. letech jediná společnost s celostátním pokrytím), což mělo vliv na nízkou návštěvnost. Nicméně jeden muž systém úspěšně porazil: **Srdjan Dragojevic** s filmem **Rány** (Rane) z roku 1998, který reprezentoval nejvyšší kritiku Miloševičovy éry a byl spolufinancován veřejnoprávní televizí. Poté, co Miloševičovi lidé z veřejnoprávní televize zhlédli hotový film, zjistili, co se stalo, ale už bylo příliš pozdě. Film nebyl inzerován v televizi, ale otevřený zákaz v kinech by byl kontraproduktivní a vládě by se vymstil. Film se stal obrovským hitem a nyní patří ke kultovním snímkům. Byl to také první srbský film od války, který šel do distribuce v Chorvatsku. Souvisí s tím i úžasná

legendární historka - v chorvatských kinech byl film promítán s chorvatskými titulky, což je samozřejmě fraška, protože oba jazyky jsou v podstatě stejné a tato příhoda je dodnes zdrojem výsměchu chorvatské národní politice.

Jak se financují současné srbské filmy a jaký je průměrný rozpočet takového filmu?
Průměrný rozpočet je 1 milion euro. Tato částka je obvykle přemrštěná, vyrobit film v Srbsku ve skutečnosti nestojí tolik (pokud se nejedná o dobovou ságu nebo něco podobného), ale producenti a filmaři chtějí vydělat peníze ještě předtím, než jde film do kin, protože nikdy není jisté, jaká bude návštěvnost. Do doby zhruba před dvěma lety, kdy se systém rozpadl, byly filmy financovány ze Srbského filmového centra (pod záštitou ministerstva kultury) a Kulturním sekretariátem města Bělehradu, a to na základě veřejných soutěží. Z důvodu oddělení Srbského filmového centra od ministerstva kultury nebyla v posledních dvou letech žádná soutěž vyhlášena. Máme ale nový zákon o kinematografii, který by měl vstoupit v platnost na podzim, ve kterém bude toto snad ošetřeno. Narůstá také počet koprodukcí. Je jednodušší financovat film s účastí sousedních zemí a použít peníze z Eurimages a MEDIA. To také umožňuje distribuovat filmy vně Srbska (většinou v Bosně, Makedonii, Černé Hoře a v Chorvatsku) a otevírá to dveře mezinárodních festivalů.

Obracejí se současní srbští tvůrci při hledání inspirace k domácí filmařské tradici, nebo jsou více ovlivněni západní kinematografií?
Řekl bych, že platí obojí. Nedávná místní filmová tradice je to, co už jsem zmínil - populistické filmy, historické výjevy a komedie. Ze starší, jugoslávské tradice, mladí filmaři berou inspiraci z období Černé vlny 60. a 70. let a často ji kombinují se západním (a asijským) žánrovým vlivem. Tak vznikají filmy jako **Život i smrt porno bande**, **Srpski film**, **Čarlston za Ognějku**, **Šejtanov ratnik**, **Šišanje** a fenomenální snímek **Klip** (režie **Maja Miloš**), který vloni v zimě vyhrál Tygra v Rotterdamu.

Je možné konkrétně určit, kteří režiséři ze starší generace měli největší vliv na mladší generaci srbských filmařů?
Myslím si, že v současné době mají největší vliv filmaři Černé vlny **Živojin Pavlovič, Želimir Žilnik, Aleksandar „Saša“ Petrovič** a **Dušan Makavejev**.

Existují v současné srbské kinematografii nějaká témata, která jsou pro více tvůrců společná? Dá se pro srbský film najít nějaké společné poznávací znamení? Jsou zde filmy pro širokou diváckou veřejnost jako nedávné hity **Montevideo, cesta za snem** a **Parada**, pak artové filmy určené pro festivaly, jako **Bílý bílý svět Tilva Roš**, **Obyčejní lidé**… a potom filmy smělé, hraniční, za hranicí slušnosti jako **Srbský film**, **Porno banda**, **Klip**… Existuje také kategorie urbanistických komedií jako filmy **Radivoje Andriče** a **Miroslava Momčiloviče**. Tyto snímky se mohou přelévat i do jiných kategorií, jsou promítány na mezinárodních festivalech a také vydělávají v pokladnách srbských kin (v roce 2001 měl Andričův film **Munje!** návštěvnost přes 600 tisíc diváků a byl vyroben za zhruba 300 tisíc euro).Typickým tématem je samozřejmě historie, jugoslávské války v 90. letech a jejich následky.

Vidíte nějaký výrazný filmařský talent mezi mladší filmařskou generací?
Mými oblíbenými jsou **Mladen Djordjevič** a **Maja Miloš**. Také očekáváme první celovečerní film **Dane Komljena**, který v loňském roce získal ocenění v Cannes za krátký film **I Already Am Everything I Want To Have**.

Kolik se dnes točí v Srbsku ročně filmů? A jaká je v Srbsku situace ve srovnání s ostatními republikami bývalé Jugoslávie?
Srbsko natočí nejvyšší počet filmů ze zemí bývalé Jugoslávie obvykle 10 až 15. Chorvatsko vyrábí 7 až 8 filmů (10 v silných letech). Slovinsko natočí 4 až 5 filmů, v loňském roce jich vzniklo 7. Bosna v průměru vyrobí 2 filmy ročně, ale před dvěma lety vyrobila 4 snímky a vloni žádný. Makedonie vyráběla 1 film každý druhý rok, ale v posledních dvou letech tamější filmaři natočili 4 filmy. Jeden z nich **Punk's Not Dead** se stal v Makedonii velkým hitem a získal ocenění v sekci Na východ od Západu na festivalu v Kar-

lových Varech. Černá Hora vyrobí 1 film za dva roky. V Kosovu vloni natočili 2 celovečerní filmy. Jinak se věnují dokumentům a krátkým filmům.

Jaká je divácká návštěvnost srbských filmů ve srovnání s hollywoodskými hity?
Kromě Francie bývalo Srbsko jediným místem v Evropě, kde lokální filmy překonávaly hollywoodské trháky. Po největším srbském filmovém hitu všech dob **Zona Zamfirová**, který měl návštěvnost 1,6 milionu diváků v letech 2001 a 2002 (díky etnické podobnosti jak místa, tak času, kam byl děj zasazen, to byl také velký hit v Bulharsku), se síť kin začala rozpadat. Největší provozovatel kin Beograd film, který vlastnil 17 sálů, byl prodán ve špatné privatizaci a nyní jsou ve všech těchto objektech v centru Bělehradu kasina, bary apod. Mezitím byly vybudovány tři nové multiplexy (pouze v Bělehradu, a vloni jeden navíc v Novém Sadu. Mnoho měst v Srbsku nemělo kino po řadu let, v Niši s 350 tisíci obyvateli nefungovalo kino téměř 10 let a nové kino bylo otevřeno až letos). Samozřejmě že provozovatelé kin šetří své promítací časy pro nejziskovější filmy - a tudíž Hollywood. Přesto jsou lokální komedie stále nejoblíbenějším žánrem v Srbsku. **Parada Srdjana Dragojeviče** měla návštěvnost 350 tisíc diváků, **Šešir profesora Koste Vujiča** (režírovaný **Zdravkem Šotrou**, který také natočil **Zonu Zamfirovou**) okolo 200 tisíc a zároveň kupříkladu film Alvin a Chipmunkové měl návštěvnost pouze 50 tisíc a Sherlock Holmes: Hra stínů 68 tisíc. Jiné, méně komerční filmy to mají těžší. Návštěvnost 30 tisíc u aktuálního filmu pro mládež **Šišanje** nebo 35 tisíc na romantické drama **Čekaj me, ja sigurno neču doči** jsou považovány za úspěch, ale před deseti lety by byla návštěvnost minimálně 100 tisíc.

Chodí se v Srbsku na artové filmy?
V obecném měřítku ne. Je tu určité procento populace (studenti, intelektuálové), kteří se o artové filmy zajímají, ale dívají se na ně jen na festivalech - potřebují nějakou akci, aby je to přilákalo. Distribuce filmů Lars von Triera nebo Hanekeho je v Srbsku plýtváním penězi. Distributoři je berou jen proto, aby je následně prodali na festivaly za promítací poplatek (obvykle získají práva na území celé bývalé Jugoslávie, kde se koná celá řada festivalů, takže nakonec získají zpět svou investici anebo i vydělají). Tyto snímky se hrají v jednom kině v Bělehradu po dva týdny, aby se obhájily peníze na distribuci z Eurimages. Opravdoví kinofilové tyto filmy zhlédnou mnohem dříve - stáhnou si pirátské kopie z internetu nebo čekají na festivaly. Myslím si, že situace je stejná ve všech východoevropských zemích, které nemají rozvinutou vlastní artovou scénu.

Má dnes v Srbsku některý režisér takové postavení, že diváci chodí na každý jeho film?
Emir Kusturica a **Srdjan Dragojevič**. Také filmy **Zdravko Šotry** jsou velmi populární, ale je to díky tomu, že mají velmi rozpoznatelný styl a obsazení pravidelní diváci nejdou na „nového Šotru“, ale prostě rádi vidí, co zrovna frčí. Režíruje také megapopulární TV seriál a jeho filmy jsou „velmi televizní“.

Jak se daří srbským filmům v zahraničí? Získávají ocenění na zahraničních festivalech, dostávají se do zahraničních filmových distribucí? A mají filmy úspěšné v zahraničí dobrý ohlas i u domácího publika? Narážím na úspěch Rumunské nové vlny, která si v Rumunsku nacházela cestu k publiku jen pozvolna.
Samozřejmě stejně jako artové filmy z jakékoliv jiné evropské země i srbské filmy získávají ceny na mezinárodních festivalech. Posledním důležitým příkladem je **Klip**, vítěz z Rotterdamu. Ale stejně jako kdekoliv jinde nedostanou příliš šancí v kinech doma. Čtyři týdny po uvedení měl **Klip** návštěvnost pouze 8 tisíc diváků. Jak jsem už vysvětlil, pokud nejde o lokální komedii, distributoři a provozovatelé nepočítají s velkou návštěvností, a tak ani neinvestují do inzerce a plakátů a většina lidí se o těchto filmech nedozví. Noviny publikují zprávu o festivalovém úspěchu na kulturní stránce, kterou čtou pouze lidé, jenž tyto filmy stejně uvidí. Díky koprodukci se některé filmy v omezené míře promítají v ostatních evropských zemích, obvykle v Rakousku, Německu, Francii nebo Švédsku (mimo země bývalé Jugoslávie, kde jsou srbské filmy nejpopulárnější). **Klip** bude distribuován do 15 zemí včetně Japonska.

Který srbský film byl u diváků nejúspěšnější a čím si vysvětlujete jeho úspěch?
V roce 2011 to byl **Dragojevičův** film **Parada**. Bylo by příliš komplikované a dlouhé vysvětlovat jeho popularitu ze srbského úhlu pohledu, ale pro zahraniční diváky je pravděpodobně dostačující zmínit, že

tento film získal diváckou cenu na filmovém festivalu v Berlíně.

Do české filmové distribuce se ze zemí bývalé Jugoslávie se filmy dostávají jen velmi sporadicky. Dá se říct, že i přes dobrou odezvu ze strany kritiky tyto filmy zpravidla nezaznamenávají masivní ohlas u českého publika. Jaká je situace s českými filmy v Srbsku?

Žádné české filmy se k nám nedostanou kromě festivalů. Myslím, že posledním filmem z České republiky, který šel v kinech, byly **Vratné lahve Jana Svěráka.** Situace je podobná jako u již zmíněných artových filmů. Domnívám se, že filmy jako **Cigán** nebo **Alois Nebel** by byly pro diváky zajímavé, ale distributoři se dostatečně nezamyslí nad tím, aby je hráli. Myslím si, že Česká republika a Slovensko si uchovaly kulturu navštěvování kina a pokračují v tradici z let před revolucí, kdežto v Jugoslávii válka vše zničila. Nové generace vyrůstaly v časech, kdy se vůbec do kina nechodilo. Československá kinematografie byla v Jugoslávii velmi dobře známá a uznávaná, ale pro nové generace neznamená nic. Ony často ani nevědí, kdo je **Miloš Forman**.

V České republice se v souvislosti s jugoslávskou kinematografií často připomíná tzv. Pražská škola jugoslávského filmu, jejímiž představiteli by měli být absolventi pražské FAMU Goran Paskaljevič, Goran Markovič, Srdjan Karanovič, Lordan Zafranovič, Emir Kusturica, Rajko Grlič a další. Myslíte, že prostřednictvím těchto režisérů FAMU významným způsobem ovlivnila celou jugoslávskou kinematografii, nebo jde pouze o výmysl některých českých filmových kritiků?

Tito filmaři patří samozřejmě k nejdůležitějším v jugoslávské kinematografii a my také používáme označení „Pražská škola“. Vyvinuli různé osobní styly - filmy **Paskaljeviče** jsou velmi odlišné od **Grličových**, a **Zafranovič** s **Markovičem** jsou téměř protipólem, ale to povědomí tady je kritici a teoretici je zahrnují do jedné skupiny. Lidé vědí, že v době, kdy tito lidé studovali FAMU, to byla jedna z nejlepších filmových škol na světě a v Jugoslávii nebylo nic srovnatelného. Tedy rozhodně to není jen český výmysl. FAMU je odpovědná za velkou a důležitou část jugoslávské kinematografie.

Jak v Srbsku funguje filmová distribuce a kdo kina provozuje?

V Srbsku je několik distribučních společností. Tři z nich mají smlouvu s hollywoodskými společnostmi a také jsou zde dva silní nezávislí distributoři. Kina jsou provozována dvěma distributorskými společnostmi (každá vlastní multiplex v Bělehradě, plus jedna má nyní smlouvu s rakouským Cineplexx a nedávno otevřela jeden multiplex v Kragujevaci ve středním Srbsku). Také provozovatel Slovenia's Kolosej, který má multiplexy napříč celou bývalou Jugoslávií, vlastní největší a nejpopulárnější jedenáctisálový multiplex v nákupním centru Nového Bělehradu.. Malá kina téměř zanikla, v současné době v Bělehradě fungují tři nebo čtyři.

Zanikla jednosálová kina v Srbsku až s nástupem vícesálových multiplexů? Kolik kin v Srbsku je digitalizováno? Týká se digitalizace také jednosálových kin?

Otevření multiplexů a zánik malých kin nešly ruku v ruce. Malá kina byla zničena spíše chatrnou privatizací, kdežto multiplexy vznikaly později a velmi pomalu - to bylo důvodem, proč se návštěvnost propadla v průběhu let 2000 až 2009. Nyní se to pomalu vrací do starých kolejí. Dle informací Srbského filmového centra je 20 kin z celkového počtu 126 digitalizováno. Ale nejsem si jist, zda jsou tato data správná.

Současná srbská kinematografie má divákům v České republice bezesporu co nabídnout. Proto jsme ji také zvolili za hlavní téma Letního filmového maratonu. Jak byste současnou srbskou kinematografii zhodnotil vy? Které filmy by měli čeští diváci vidět?

Je tady mnoho zajímavých filmů. Od těch určených širokému publiku, jako je **Parada**, až po festivalové filmy **Beli beli svet** nebo **Neprijatelj**, což je také žánrový film - jeden z mých oblíbených. Ale doporučil bych zejména nový „transgresivní film“ jako **Život i smrt porno bande**, **Srpski film**, **Who the Fuck Is Miloš Brankovič** a **Klip**.

Hostem festivalu by měl být Ljubiša Samardžič. V České republice je mezi pamětníky známý hlavně díky roli Bořivoje Šurdiloviče ze seriálu Horský vítr (Vruc vetar), který běžel v 80. letech v Československé

televizi. Co si diváci v Srbsku vybaví při vyslovení jeho jména?
Nepočítaje **Velimira „Baťu“ Živojinoviče** je možná nejpopulárnějším hercem v bývalé Jugoslávii. Zjednodušeně: **Ljubiša** je zavedené jméno, rozpoznatelné a milované všude. Opravdová hvězda.

Přestože je Ljubiša Samardžič především úspěšným hercem, my jsme se jej rozhodli představit jako režiséra, protože právě režii se v posledních letech věnuje mnohem víc. Jak jsou v Srbsku přijímány filmy a seriály, které režíroval?
Se svým prvním filmem, který režíroval, **Nebeský koš** (Nebeský hák) se **Ljubiša** trefil do správného času a účastnil se soutěže v Berlíně. Tento film byl také velmi populární v Srbsku, protože vyprávěl humánní příběh poukazující na stinnou stránku bombardování NATO v roce 1999. Později s filmem **Nataša** objel mnoho mezinárodních festivalů a v Srbsku měl i tento film vysokou návštěvnost. Nicméně si myslím, že nejlepší práci odvedl jako producent s filmem **Ubistvo s predumisljajem** z roku 1995, režírovaným **Gorčinem Stojanovičem**, který považuji za jeden z nejlepších srbských filmů 90. let. V současné době zaznamenává na Balkáně TV seriál **Vůně deště na Balkáně** fantastickou sledovanost a získal velmi pozitivní kritiky jako jeden z mála kvalitních, stylových lokálních seriálů - na rozdíl od obvykle vyráběných TV seriálů, které jsou jednoduché, populistické a až inteligenci urážející.

Který film z programu Letního filmového maratonu by si diváci v žádném případě neměli nechat ujít?
Apsolutnich sto Srdjana Goluboviče lze považovat za první příval žánru v srbské kinematografii po válce. Je to silný thriller, který zafunguje všude ve světě. **Až vyrostu budu klokan Radivoje Andriče** je urbanistická komedie a opravdu mě zajímá, zda bude srozumitelná i pro české diváky. **Technotise: Edit a já** od **Aleksy Gajiče** je v srbském filmu úplné zjevení. Lokální animované filmy jsou velmi vzácné a tento je po technické stránce excelentní a může být přirovnán k nejlepší evropské i asijské animátorské tvorbě. **Who the Fuck Is Miloš Brankovič** je podivný mix urbanistického filmu, filmu noir a filmu překračujícího hranici morálky a vyslovujícího otázky týkající se náboženství, sexuální identity a národní identity, zločinu a vlády. Určitě by ho měli vidět ti, co vyhledávají temnou atmosféru a pesimistický pohled. Film je také úžasně natočený, divák si není jist, jestli je barevný, nebo černobílý, a zajímavý bude zejména pro filmaře. **Turné** a **Besa** jsou silné snímky od starých mistrů FAMU, režisérů Markoviče a Karanoviče, jsou to festivalové filmy v pravém slova smyslu. **Kola** je temný a velmi zábavný komedy-thriller, kdežto **Profesionál** připomíná komunistickou minulost, což by mělo být českým divákům blízké. Nakonec, nejsilnější film ze všech - **Rány** od **Srdjana Dragojeviče** - je jedním z nejlepších filmů v historii srbské kinematografie. A samozřejmě všechny **Ljubišovy** filmy jsou divácky velmi přátelské.

Jak jsme chystali letošní ročník Letního filmového maratonu

Srbskou kinematografii jsem chtěl představit již dlouho. Problém byl v tom, že Srbsko, na rozdíl od Rumunska a Bulharska, u nás nemá kulturní institut. Na začátku jsme neznali nikoho, na koho bychom se obrátili s žádostí o spolupráci. Hned po skončení loňského maratonu jsem proto začal oslovovat producenty a režiséry vybraných filmů, na které se mi podařilo sehnat kontakt a oni se mi začali, k mému velkému překvapení, ozývat. Jejich odpovědi byly velmi milé a vstřícné a např. režiséři **Goran Markovič** a **Goran Paskaljevič** odpověděli suverénní češtinou…

Velký dík za to, že jsme dokázali uspořádat letošní ročník LFM patří ale dvěma lidem - filmovému kritikovi **Vladanovi Petkovičovi,**, který byl pro nás zdrojem kontaktů, konzultantem a vyjednávačem a **Uny Domažetoski** z Film centar Serbije, která nám sháněla filmy a především domluvila spoustu povolení k jejich projekcím. Nebýt těchto dvou dobrých srbských duší, dneska bychom zde asi promítali něco úplně jiného.

Po třech měsících korespondence se Srbskem bylo zřejmé, že nebude problém sehnat dostatečný počet

filmů pro přehlídku, ale naopak vybrat z desítek vytipovaných filmů kolekci, která by byla reprezentativní. Ze stovky viděných filmů jsem vybral asi 40, které bych do programu rád dostal. To samozřejmě nebylo možné, proto jsem musel přijít na kritéria, která by výběr usnadnila. Rozhodl jsem se sestavit přehlídku, která by byla multižánrová. Vedle snímků, které bychom u nás označili jako klubové, nebo artové, tak máte možnost vidět i filmy určené širokému publiku. V programu jsou jak komedie, tak dramata, nebo častěji filmy, které nelze takto přesně zaškatulkovat, což je, podle mne, jeden ze základních rysů srbského filmu.

Pro představení srbského filmu jsem vytýčil rozmezí posledních dvaceti let, tedy dobu, pro celý Balkán velmi dramatickou. Dobu, ve které se odehrálo několik válek, došlo k rozdrobení Jugoslávie, k bombardování Srbska ze strany NATO atd. Dobu, která nebyla pro obyvatele Srbska jednoduchá, filmařům však přinesla množství námětů, které by těžko vymyslel nejšílenější hollywoodský scénárista. A co považuju za nejpodstatnější, je fakt, že filmy natočené v Srbsku právě v tomto období zatím čeští diváci měli možnost vidět jen ve velmi omezené míře. Nikdy u nás neproběhla ucelená přehlídka věnována tomuto pozoruhodnému období srbské (či jugoslávské) kinematografie.

Některé skvělé filmy jsem z programu vyřadil, i proto, že chci představit co možná největší počet režisérů. S výjimkou filmů hlavního hosta se tak do programu dostalo po jednom filmu od každého tvůrce. Toto pravidlo jsme nakonec porušili pouze u **Srdjana Dragojeviče** zařazením snímku **Rány**, který má v Srbsku kultovní status. Výběr filmů také ovlivnilo přání odehrát filmy režisérů napříč generacemi.

Program, který jsem nakonec poskládal, má podle mého názoru potenciál oslovit poměrně široké publikum. Myslím, že se podařilo namíchat vyváženou směsici umění a komerce, historie a současnosti, romantiky a násilí, komedie a dramatu.

Ljubiša Samardžič - host letošního ročníku Letního filmového maratonu

Pro letošní ročník LFM jsme chtěli získat někoho opravdu významného. Myslím, že toto kritérium **Ljubiša Samardžič** splňuje stoprocentně. V Srbsku by se ve filmové branži nenašlo mnoho slavnějších jmen. Přesto je nasnadě otázka, zda jsme neměli pozvat někoho jiného. **Ljubiša Samardžič** je totiž nejznámější jako herec a své největší role vytvořil určitě před obdobím, které mapujeme. Pokud ale nahlédnete do programu, zjistíte, že se v naší přehlídce nesnažíme představit **Ljubišu Samardžiče** herce, ale **Ljubišu Samardžiče** producenta a režiséra, protože především těmto dvěma profesím se v posledních dvaceti letech věnuje. A čeští diváci měli doposud minimum příležitostí k posouzení, jak mu tyto nové role pasují. V Srbsku jsou jeho filmy divácky úspěšné a i proto se k naší široce rozkročené přehlídce hodí velice dobře.

Na co letos nezbyl prostor?

Je toho opravdu hodně. Samozřejmě se opět budeme v dotazníku ptát na váš názor ohledně zaměření příštího Letního filmového maratonu. Následující řádky naznačují některé možnosti, nebo mohou být inspirací pro ty, kteří se budou chtít k srbským filmům dopídit sami.

Nejprve několik filmů, u kterých mne nejvíce mrzí, že se do programu nedostaly. V první řadě bych zmínil film **Budjenje iz mrtvich** velmi originálního režiséra **Miloše „Miši“ Radivojeviče**, který máme i s povolením k projekci. Tento film jsem do programu nakonec nezařadil ze dvou důvodů - problematická byla jeho délka (znamenalo by to vyřazení jiného snímek a to jsem nechtěl), ale především jsme jej již nestihli přeložit množství titulků má více než dvojnásobné oproti průměrnému počtu. K tomuto filmu bych se velmi rád někdy v budoucnu vrátil nejlépe v rámci profilu tohoto režiséra, protože i jeho starší snímky jsou pozoruhodné a běžné srbské (či jugoslávské) produkci se vymykají.

Je velká škoda, že se nám nepodařilo získat práva k některému z filmů **Darka Bajiče** jeho **Válku živě** (Rat uživo), kterou mohli před časem čeští diváci vidět na ČT2 - považuji za jeden z nejlepších filmů mapovaného regionu a období. Také jeho film **Crni bombarder** by byl ozdobou přehlídky. Pokud se ale budeme v dalších zimních „Balkánských filmových návratech“ věnovat opět válečným událostem v Jugoslávii, **Válka živě** bude prvním filmem, o který budeme usilovat (ostatně do tohoto tématu nám zapadá i **Budjenje iz mrvtich**). Ale to již hodně předbíhám.

Pravidlo jeden film od jednoho režiséra, které jsem si stanovil, bylo nejvíce svazující u režisérů s velmi bohatou filmografií, tedy hlavně u starší generace**. Goran Markovič**, **Srdjan Karanovič**, nebo **Goran**

Paskaljevič by si samozřejmě zasloužili vlastní retrospektivu. Do programu by se daly zařadit také filmy režisérů, jako např. **Dušana Makavejeva**, nebo **Živojina Pavloviče**, představitelů „Černého filmu“, kteří svá poslední díla natočili v námi představovaném období, bylo by to ale na úkor mladé generace.

Těžkou hlavu mi toto pravidlo udělalo při dilematech - co dát od **Srdjana Goluboviče -Klopku** nebo **Apslonich sto**, co od Djordje Milosavljeviče **Kola,** nebo **Mehanizam** a nedat od **Srdjana Dragojeviče** raději film **Sveti Georgije ubiva azdahu**? Které filmy vyřadit, aby se mi tam vešel film **Sedm a půl** (Sedam i po) Miroslava Momčiloviče, nebo **Blakanska brača Božidara Nikoliče** (snad **Kola**, protože je to podobná „vybíjená“?). A tak bych mohl pokračovat dále. Chápejte tento výčet, jako inspiraci k samostudiu, nebo jako příslib věcí budoucích….

V posledních několika letech bylo v Srbsku natočeno několik kontroverzních snímků, zobrazujících nepokrytě násilí, sex a nejrůznější perverze. Ukázkou tohoto typu filmů v našem programu je **Miloš Brankovič**. Ten ale rozhodně nezachází tak daleko, jako třeba **Srpski film Srdjana Spasojeviče**, který si našel poměrně velké publikum, ovšem je otázkou, nakolik je to kvůli jeho filmovým kvalitám a nakolik oslovil svou brutalitou přerůstající až do totální nechutnosti. Ostatně to můžete posoudit sami, stačí zadat do vyhledávače „Srpski film“ - vím to z vlastní zkušenosti, neboť mi odkazy na tento film znesnadňovaly život při hledání informací o srbském filmu. Pozvánkou k sledování tohoto snímku je určitě obsazení **Srdjana Todoroviče** (čert z filmu **Nejsme andělé**) a **Sergeje Trifunoviče** (Braca z filmu **Až vyrostu, budu klokan**) do hlavních rolí. Konec reklamy na tuto fascinující nechutnost. Dalším příkladem tohoto typu filmu, který by si více zasloužil uvedení na našem festivalu je **Život i smrt porno bande Mladena Djordjeviče**. V jedné scéně na plátno přináší dokonce skutečné záběry brutální popravy natočené v době války v Bosně, nicméně má značnou vypovídací i uměleckou hodnotu.

Jiří Fiala

středa 6. 6., 19.30 hodin (Předmaratonský filmový rozběh)

PROFESIONÁL (Profesionalac)

Srbsko a Černá Hora, 2003 / 90 min / komedie, drama
Režie: Dušan Kovačevič
Hrají: Bora Todorovič, Branislav Lečič, Sergej Trifunovič, Katica Zeli, Nataša Ninkovič, Miodrag Krstovič

Dřív byl Teja univerzitním profesor, který vedl bohémský život. Samozřejmě, že patřil k bělehradské inteligenci, která organizovala odpor vůči Miloševičovi. Teď je Teja ředitelem velkého nakladatelství má problémy se zaměstnanci, s firmou i sám se sebou. Jednoho dne se mu do kanceláře vetře podivný návštěvník s kufrem. Pan Luka toho na Teju nějak mnoho ví… Kousek po kousku tak jak Luka vytahuje věci z kufru, se ve flashbacích rozkrývá posledních 10 let Tejova života.

Velmi zdařilé divadelní dílo je na filmové plátno převedeno zručně a sdělně. Zejména díky dramatické stavbě a skvělým hereckým výkonům se při této hořké komedii nenudíte.

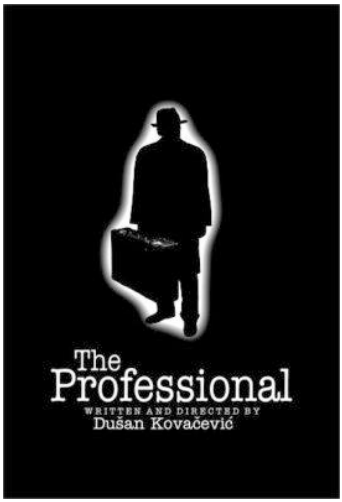

CENY:
Evropské filmové ceny - nominace za Nejlepší scénář
IFF Istanbul - Zvláštní cena poroty za scénář
WFF Montreal - Nejlepší scénář, Cena FIPRESCI
Viareggio EuropaCinema - Nejlepší film a Nejlepší scénář

*Dušan Kovačevič (*1948 Mrdenovac, Srbsko)*

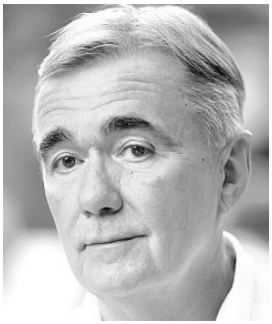

Významný srbský dramatik, scénárista a občasný režisér Dušan Kovačevič se narodil ve městečku Mrdenovac nedaleko Sabace 12. července 1948. Z rodného města přešel do Nového Sadu, kde v roce 1968 ukončil gymnázium. Ve studiu pokračoval na Akademii dramatických umění v Bělehradě, kde v roce 1973 dokončil obor dramaturgie. Poté začal pracovat v bělehradské televizi a od roku 1986 vyučuje na Fakultě Dramatických umění v Bělehradě. V roce 1998 se stal ředitelem bělehradského divadla Zvezdar. Od roku 2000 pracoval v diplomatických službách (velvyslanec v Černé Hoře a Portugalsku). Jeho hry jsou charakterové komedie, které v závěru přerůstají ve frašku. Divadelní hru ***Profesionál*** *si sám v roce 2003 zfilmoval. Mnohé jeho další hry byly také převedeny na filmové plátno (např. vynikající filmy* ***Kdo to tam zpívá*** *a* ***Maratonci běží čestné kolo*** *režírované* ***Slobodanem Šijanem****). Podle jeho scénáře natočil* ***Emir Kusturica*** *snímek* ***Underground.*** *Kromě toho spolupracoval s celou řadou významných srbských režisérů. Má na kontě takřka dvě desítky filmových scénářů, např.* ***Urnebesna tragedija*** *(1991) a* ***Sabirni centar*** *(1989) režírované* ***Goranem Markovičem****, nebo komedii* ***Balkanski špijun*** *(1984).*

Pátek 8. 6., 16.00 hodin

ŠEDÝ KAMIÓN ČERVENÉ BARVY
(Sivi kamion crvene boje)

Srbsko a Černá Hora, Německo, Slovinsko, 2004 / 95 min dobrodružný, komedie, romantický
Režie: Srdjan Koljevič
Hrají: Dragan Bjelogrlič, Bogdan Diklič, Srdjan Todorovič, Aleksandra Balmazovič, Uroš Djurič, Branislav Lalevič, Radoslav Milenkovič

Příběh obyčejného kluka, který je vždy ve špatnou chvíli na špatném místě. Kromě toho je barvoslepý. Film s poněkud nezvyklým názvem, který můžeme řadit do proudu filmů ovlivněných kusturicovským viděním Balkánu. K mladíkovi do „šedého“ kamionu přisedá dívka stopařka. Bezstarostně rozjetá romantika road movie se však začíná hroutit tím, že nastává poslední den míru v bývalé Jugoslávii. Cesta skrze zátarasy k pobřeží se tak mění v útěk ze země. Film je komedií čechovovského typu, kde skrze slzy probleskuje smích a kde láska hory přenáší, ale barvy nic neznamenají…

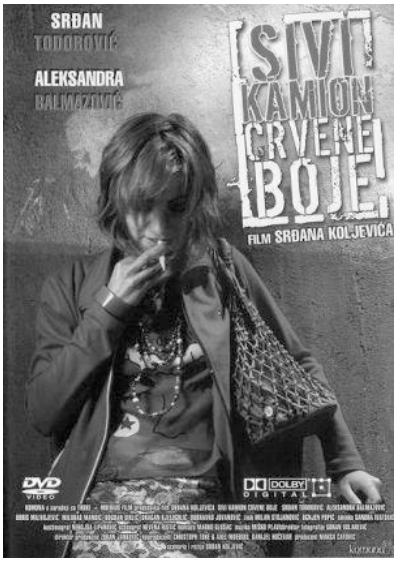

CENY:
Evropské filmové ceny - nominace na Cenu diváků pro nejlepšího herce
IFF Mannheim-Heidelberg - Cena diváků, Cena nezávislých provozovatelů kin, Zvláštní uznání
IFF Sofia - Zvláštní cena poroty
IFF Varšava - Cena FIPRESCI

*Srdjan Koljevič (*1966 Sarajevo, Bosna)*

Srdjan Koljevič vystudoval scenáristiku a divadelní dramaturgii na Fakultě dramatických umění v Bělehradě, kde dnes scenáristiku sám učí. Napsal scénáře nebo spolupracoval na scénářích řady celovečerních filmů. Významná je jeho spolupráce s produkční společností Cinema Design ***Ljubiši Samardžiče****, která produkovala hned několik filmů podle jeho scénářů:* ***Kaži zašto me ostavi*** *(1993, r.* ***Oleg Novkovič****), který je bezprostřední reakcí na události ve Vukovaru v době srbsko-chorvatské války,* ***Ubistvo s predumišljajem*** *(1996, r. Gorčin Stojanovič),* ***Strsljen*** *(1998, r.* ***Gorčin Stojanovič****) poukazující na problematiku separatistických hnutí na Kosovu,* ***Nebeský koš*** *(2000, r.* ***Ljubiša Samardžič****) ukazující bombardování Bělehradu letectvem NATO z pohledu civilního obytelstava a* ***Nataša*** *(2001, r.* ***Ljubiša Samardžič****)- krimi odehrávající se v Bělehradě, těsně před Miloševičvým pádem. Dále byly podle jeho scénářů natočeny tyto filmy:* ***Normalni ljudi*** *(2001, r.* ***Oleg Novkovič****), který nazanačuje, že důsledkem bombardování Bělehradu nejsou jen hmotné škody, ale také ztráta naděje a morálních hodnot obyvatel města,* ***Klopka*** *(2007, r.* ***Srdjan Golubovič****), která je úvahou o tom, co všechno je otec schopen obětovat pro záchranu života svého syna, či* ***Ljubav i drugi zlocini*** *(2008, r. Štefan Arsenijevič). V roce 2004 debutoval jako režisér komediálním road movie z období začátku války v Jugoslávii* ***Šedý kamion červené barvy****, který získal řadu festivalových ocenění. K filmu si napsal také scénář. V roce 2010 měl premiéru jeho druhý film* ***Žena se zlomeným nosem****, který opět natočil podle vlastního scénáře. V letošním roce se do kin dostal film* ***Krugovi****, který je výsledkem osvědčené spolupráce s režisérem* ***Srdjanem Golubobovičem****.*

Pátek 8. 6., 18.00 hodin

VŮNĚ DEŠTĚ NA BALKÁNĚ 1
(Miris kiše na Balkanu 1)

Srbsko 2011 / 105 min / historický, romantický
Režie: Ljubiša Samardžič
Hrají: Mirka Vasiljevič, Aleksandra Bibič, Sinisa Ubovič, Renata Ulmanski, Štefan Buzurovič a další

Sága rodiny sefardských židů odehrávající se v Sarajevu mezi lety 1914 - 1944.

Židovská rodina Salomových má jednoho syna a pět dcer na vdávání. Jejich život ve velkém domě v Sarajevu začátkem 20. století vypadá jako pohádka, pak ale kulka z pistole určená následníkovi trůnu roztáčí kromě První světové války i kolo rozmanitých osudů jednotlivých členů rodiny. Stejně jako doba, ve které se příběh odehrává, i jejich životy nejsou nudné...

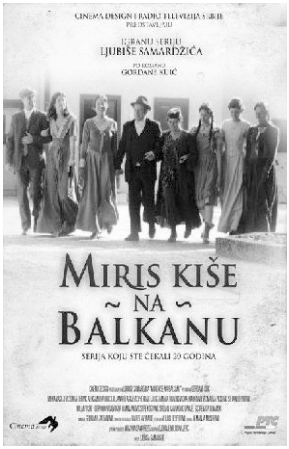

Sefardští židé

Jako Sefardové se označují Židé a jejich potomci, žijící až do roku 1492 na Pyrenejském poloostrově, kdy bylo celé Španělsko dobyto Křesťany a Židé byli ze země vyhnáni. Poté odešli do oblasti středomoří, Balkánu, Orientu a jiných evropských zemí. Nyní tvoří asi 10% židovské populace (a 50% židovské populace Izraele). Zachovali si některé

osobité kulturní a náboženské zvyky odlišující je od ostatních Židů, dlouhou dobu používali i svůj jazyk „ladino“, směsici středověké španělštiny a hebrejštiny.

*Ljubiša Samardžič (*1936 Skopje, Makedonie)*

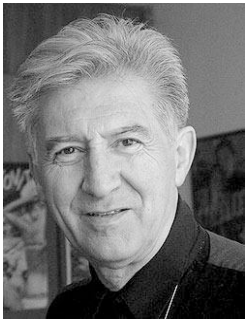

Narodil se ve Skopje 19. listopadu 1936. Vychodil základní školu v Jelašnici u Niške Banje, gymnázium Stevana Sremace v Niši a poté vystudoval Akademii dramatických umění v Bělehradě. Již během studií účinkoval v divadle "Atelje 212". První filmovou roli dostal v roce 1961.

Patří mezi nejobsazovanější jugoslávské herce. Během své dlouhé herecké kariéry ztvárnil více než 130 rolí a získal množství ocenění. Mnoho filmů, v nichž hrál, bylo uvedeno na prestižních filmových festivalech v Cannes, Karlových Varech, Berlíně či Benátkách.

V roce 1991, uprostřed občanské války, politického a ekonomický chaosu v Jugoslávii, založil nezávislou produkční společnost CINEMA DESIGN. Hlavním cílem společnosti bylo vytvořit prostředí, ve kterém dostanou šanci mladí filmaři.

*Kromě herectví a producentské činnosti se **Ljubiša Samardžič** věnuje také režii. Jeho první film **Nebeský koš** z roku 2000, který je reakcí na bombardování Jugoslávie letadly NATO v roce 1999, byl s úspěchem uveden na festivalu v Berlíně. Získal také Grand Prix na festivalu v Montpellier, cenu diváků na festivalu v Palm Springs, „Opera Prima“ na filmovém festivalu v Miláně a byl promítán na zahájení Freedom film festivalu v Los Angeles. Druhý film **Nataša** (2001) získal "Zlatou Arenu" v Pule za nejlepší ženský herecký výkon představitelky **Tijany Kondič**, cenu pro nejlepší film festivalu v Albena, a cenu za umělecký přínos na festivalu MEDFilm 2002 v Římě. Oba filmy uvádíme také v rámci Letního filmového maratonu.*

*V roce 2003 natočil film **Ledina,** který byl uveden v oficiálním programu Panorama filmového festivalu v Berlíně. Za film **Jesen stiže, dunjo moja** (2004) získal hlavní cenu za nejlepší film na festivalu v Herceg Novi a byl srbským kandidátem na Oscara za rok 2005. Na tento film navázal snímky **Konji vrani** (2007) a **Bledi mesec** (2008). Celá trilogie byla rovněž převedena do televizního seriálu.*

*Jeho doposud posledním režijním počinem je historická sága **Vůně deště na Balkáně** (2011) o životě sefardských Židů v Sarajevě mezi světovými válkami. I ona se dočkala podoby seriálu a filmové trilogie její česká premiéra proběhne rovněž na Letním filmovém maratonu.*

Pátek 8. 6., 21.00 hodin

ABSOLUTNÍCH STO (Absolutnih sto)

Federativní republika Jugoslávie, 2001 / 93 min / thriller, drama
Režie: Srdjan Golubovič
Hrají: Vuk Kostič, Srdjan Todorovič, Bogdan Diklič, Dragan Petrovič, Milkorad Mandič a další

Napínavý a dokonale kousek po kousku vrstvený thriller. V odpudivých zdech betonového sídliště Nového Bělehradu se odehrává příběh dvou bratrů. Válkou a drogami zlomeného Igora a s nadějí spojovaného Saši. Sportovní prostředí jen rámuje hustou atmosféru filmu. Téměř existenciální drama, do kterého dýchá právě skončená válka nutí diváka do rozhodování, podobně jako hlavní hrdiny. Dokonalý scénář nese děj v rychlém tempu, ale přesto není ochuzován o psychologickou stavbu

vztahu obou bratrů. Na prvotinu velmi scénáristicky sebevědomé dílo.

CENY:
Art Film Festival Trenčianské Teplice - Zlatý klíč za nejlepší kameru
FF of Young East European Cinema Cottbus - Cena Ekumenické poroty, Cena FIPRESCI, Zvláštní cena
FF Paříž - Nejlepší herec, nominace na Velkou cenu
FF Selb - Cena za kameru
FF Thessaloniki - Cena diváků, Nejlepší herec, nominace na Zlatého Alexandra

*Srdjan Golubovič (*1972 Bělehrad, Srbsko)*

*Narodil se 24. srpna 1972 v Bělehradě v rodině režiséra **Predraga Goluboviče**. Vykročil ve stopách svého otce a stal se filmovým režisérem. Velkého uznání doma i ve světě se mu dostalo díky jeho celovečerní prvotině **Absolutních sto** z roku 2001. Film byl promítán na více jak 30 mezinárodních festivalech a získal 10 mezinárodních a 19 národních cen. Jeho další film **Klopka** měl premiéru na Berlinale v roce 2007 a získal 21 mezinárodních ocenění na prestižních festivalech. Film byl nominován na Oskara v kategorii Nejlepší zahraniční film.*

*Golubovič je ústřední postavou mladého tvůrčího týmu, který je soustředěn v produkční společnosti Baš Čelik. Společnost **se zabývá výrobou videoklipů pro srbský hudební průmysl, produkcí filmů a reklam i marketingovými kampaněmi. Produkovali úspěšné filmy Život i smrt porno bande** nebo **Besa**. V současnosti je odborným asistentem filmové režie na Fakultě Dramatických umění v Bělehradě. Jeho nejlepším přítelem je herec **Vuk Kostič**, kterého často obsazuje. Žije se svou přítelkyní producentkou **Jelenou Mitrovič**.*

*V letošním roce by měl mít premiéru jeho film **Krugovi**.*

Pátek 8. 6. ve 23.05 hodin

TECHNOTISE: EDIT A JÁ (Technotise: Edit i ja)

Srbsko 2009 / 100 min / sci-fi, animovaný
Režie: Aleksa Gajič
Hrají (hlasy propůjčili): Igor Bugarski, Tatjana Djordjevič, Nikola Djuričko, Nebojša Glogovac, Marija Karan a další

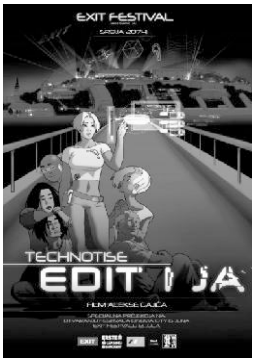

Originální kyberpunkové anime zasazené do Bělehradu 2074. Vznášedla, robotická zvířata, paměťové čipy, umělé dívky i vzpomínka na Miloševice. Studentce psychologie Edit se nedaří u zkoušek, zato má zajímavou brigádu - stará se o autistického génia. Animované sci-fi ve stylu japonských tvůrců o spontánním vzniku umělé inteligence, všemocné korporaci a studentském životě. Předlohou byl stejnojmenný komiks z roku 2001, který Aleksa Gajič vytvořil společně s Darko Grkiničem.

CENY:
Cinema City Novi Sad - Cena diváků, Zvláštní cena za přínos srbské kinematografii
LIFF Lublaň - Cena diváků
Fantasia Festival Montreal - Stříbrná cena diváků

Science + Fiction Festival Terst - Zvláštní cena poroty
CICAF Hangzhou (Čínský mezinárodní festival animovaných filmů) - Nominace na Cenu Opičího krále

*Aleksa Gajič (*1974 Bělehrad, Srbsko)*

Absolvoval Akademii užitých umění v roce 1998. Působí jako ilustrátor, grafik, kreslíř komiksů a animátor videoklipů či reklam. Jeho nejznámějšími pracemi jsou komiksy Scourge of the Gods (Bič boží) a Technotise. V letech 2000 a 2006 spolupracoval s francouzským komiksovým vydavatelstvím Soleil. ***Technotise: Edit a já*** *je jeho první film.*

Sobota 9. 6., 9.00 hodin

OPTIMISTI (Optimisti)

Srbsko 2006 / 98 min/ povídkový, drama
Režie: Goran Paskaljevič
Hrají: Lazar Ristovski, Petar Božovič, Nebojša Glogovac, Slavko Štimac, Dragan Jovanovič, Bojana Novakovič a další

Profesor Nastasievič vidí jedinou možnost, jak pomoci lidem ze zaplavené oblasti, v hypnóze. Pomůže jim začít nový a lepší život? Majitel jatek stále doufá, že jeho syn bude tím nejlepším nástupcem pro podnik, i přes jeho netradiční zálibu. Stane se Miťa stejně úspěšným jako jeho otec? Ilja, mladý gambler, který ale doposud neměl ve hře štěstí, uvěří v lepší život za oceánem. Splní se mu jeho sen o velkých penězích? Simon, otec znásilněné dívky, touží po pomstě. Podaří se mu přesvědčit ostatní, aby mu pomohli potrestat zločince? Skupina těžce nemocných a postižených lidí se vydává na výlet k zázračnému pramenu. Naleznou pramen a v něm uzdravení?

Film tvoří pět různých povídek, které ale mají jedno společné - věčný optimismus procházející všemi příběhy. V každém jej vidíme jinak, někdo optimismus dává, jiný prodává nebo vnucuje. Naděje a víra v lepší časy lidem pomáhá, kde je ale ona hranice mezi optimismem a naivitou?

CENY:
IFF Trója - Cena diváků
Cinema Tout Ecran Geneva - Cena FIPRESCI, Zvláštní uznání - Cena Mladé poroty
IFF Valladolid - Zlatý hřeb, Cena Mladé poroty

*Goran Paskaljevič (*1947 Bělehrad, Srbsko)*

Goran Paskaljevič *studoval v letech 1967-71 pražskou FAMU. Zpočátku točil především dokumenty a krátké snímky. V roce 1967 debutoval hraným filmem* ***Hlídač pláže v zimním období*** *- Cena kritiky na MFF v Berlíně. Následovaly snímky* ***Pes, který měl rád vlaky*** *(l978),* ***Zvláštní léčba*** *(l980****), Soumrak*** *(l983),*

__Klamné léto ´68__ (l984), __Tango Argentino__ (l992). Po vzestupu nacionalismu v Jugoslávii odjíždí do zahraničí, kde realizuje film __Amerika patří jiným__ (l995). Do Srbska se vrací v roce 1998 natočit __Sud prachu__ (l998), který získal cenu FIPRESCI v Benátkách a Evropskou filmovou cenu. Opět v zahraničí natočený __Jak se Harry stal stromem__ (2001) byl uveden v hlavní soutěži v Benátkách. Jeho zatím posledními filmy jsou dramata __Sen zimní noci__ (2004), __Optimisté__ (2006) a __Líbánky__ (2009). V letošním roce by měl mít premiéru jeho nový film __Kad svane dan.__

Rozhovor s režisérem Goranem Paskaljevičem nejen o jeho nejslavnějším filmu Sud prachu

(Zdroj: PRESS KIT AČFK k filmu Sud prachu)

Co může filmař dělat, když v jeho zemi probíhá válka?
K válce nemůžete být netečný, zvláště když pustoší vaši vlastní zemi. Filmaři mají jediný způsob vyjádření a tím je film - filmem však těžko můžete opravdu rychle reagovat. Básník může burcovat masy přímo uprostřed války, filmař ale pracuje pomalu a potřebuje velkou podporu, když je ale jeho země ve válce, jeho ruce jsou svázané. Filmař potřebuje určitý odstup - jak časový, tak prostorový.

Je velmi těžké natočit dobrý válečný film uprostřed bitevní vřavy. Filmař by měl odsoudit válku jako takovou a přitom zůstat neutrální. Ale ve skutečnosti se všichni nakonec přidají k jedné straně, ať už vědomě nebo nevědomě. Historie je prý psána vítězi - obdobně to platí i pro žánr válečného filmu. I proto mi válečné filmy nejsou příliš sympatické, se vším respektem k tak vynikajícím dílům jakými jsou **Kubrickův Full Metal Jacket** a **Renoirova Velká iluze**.

Sud prachu se zabývá válkou, ale nejedná se o válečný film v pravém slova smyslu...
Válka pro mě představuje totální úpadek lidského svědomí. A přesně tuto všeobecnou temnotu přibližuje můj film. Divadelní hra Dejana Dukovskiho není zasazena do konkrétního místa a času, já jsem ale chtěl umístit celý děj do poválečného Bělehradu, do noci, ve které obyčejní obyvatelé města vycházejí na specifický lov. Sudem prachu je každý z hrdinů filmu, proto na konci musí následovat velká exploze. Když jsme Sud prachu v roce 1998 točili, očekával jsem skutečnou sociální explozi. Během mnoha bělehradských protivládních demonstrací, kterých jsem se zúčastnil, jsem cítil ve vzduchu napětí. Ale nečekal jsem daleko bolestivější explozi, která brzy přišla v podobě bombardování.

Byl jste známým odpůrcem bývalého srbského prezidenta Slobodana Miloševiče. Jak jste vnímal bombardování ze strany NATO v roce 1999, jehož cílem bylo Miloševiče svrhnout?
Sud prachu měl premiéru 24. března v Paříži, tedy ve stejný den, kdy začalo bombardování. Měl jsem naplánovaný rozhovor pro televizní kanál France 2, čekal jsem ve studiu a tam jsem poprvé viděl záběry raket dopadajících na moji zemi. Byl jsem tak rozrušený, že jsem musel studio okamžitě opustit. Lidé z televize se mě ptali, co budu dělat. Odpověděl jsem, že si najdu nějaký kout a v tom koutě budu plakat.

V dalších dnech jsem opravdu nevěděl co dělat: zda se vrátit do svojí země nebo pokračovat v prezentaci Sudu prachu. Nakonec jsem si vybral druhou variantu. Krom prezentace Sudu prachu jsem se zúčastnil desítek diskuzí a absolvoval jsem mnoho rozhovorů. Snažil jsem se jakýmkoliv možným způsobem vysvětlit, že bombardování bude mít za následek další eskalaci násilí v Srbsku a Kosovu. Následující události mi daly za pravdu: srbská policie a armáda začaly deportovat Albánce z Kosova. Styděl jsem se za to, že jsem Srb. Snažil jsem se všem vysvětlit, že bomby nedopadají pouze na Srbsko jako takové, ale také na srbskou demokracii.

Srbský provládní tisk vás obvinil ze zrady...
Ano, to bylo v září roku 1998, před bombardováním ze strany NATO. V novinách napsali, že jsem zradil srbský lid tím, že jsem v interview pro italský list La Republica řekl, že Miloševič je hlavním viníkem zoufalé situace v Kosovu. V jednom srbském deníku pak dokonce napsali, že pokud mám ještě nějaké zbytky sebeúcty, měl bych spáchat sebevraždu.

Jste považován za angažovaného umělce. V čem přesně spočívá vaše angažovanost?
Z politického hlediska spočívá moje angažovanost ve vytrvalém odmítání členství v jakékoliv straně. Velmi si cením mojí nezávislosti a svobody. Angažovanost je dialektickým vztahem mezi mnou a realitou. Tento vztah ovládá i většinu mých filmů. I přesto, že ve svých filmech zdůrazňuji důležitost citů a emocí, dominantním prvkem je vždy realita.

Vaše filmy působí spíše jako metafory světa, než jako zprávy o něm...
Zprávy obvykle posílám emailem. Na životě je nádherné, že představuje velké mystérium, jehož jednotlivá tajemství musíme postupně objevovat. Film je pro mne krásný svojí úzkou vazbou na reálný život. A pokud má film pravdivě popisovat naše životy, musí se vyjadřovat i pomocí metafor. Sud prachu je realistický film a zároveň je i metaforou. Bělehradské noci jsou i nejsou takové, jako v Sudu prachu.

Na festivalu v Benátkách v roce 1999 označil jeden skandinávský kritik Sud prachu za „přemrštěný a nerealistický“. Myslíte si, že film je příliš „balkánský“?
Co se týče zobrazeného násilí, jde film až na samotnou hranici snesitelnosti a některé situace mohou být považovány za vysoce nepravděpodobné. Ale ve filmu je celkově daleko méně krve, než v některých hollywoodských melodramatech. Chtěl jsem ukázat, že žádná země nemá na násilí monopol a že každý z nás, kdekoliv na světě, v jakékoliv době, se může stát obětí násilí. Žádný člověk není od podstaty zlý, řada lidí se stává destruktivními kvůli okolnostem. V tomto smyslu má můj film univerzální poselství.

Pokud se ten film nelíbil někomu ze Skandinávie, možná je to tím, že ten člověk měl pocit, že skandinávská strukturovaná a dobře organizovaná společnost je vůči násilí imunní. Naopak latinskoameričtí filmoví kritici prohlásili na festivalu v Benátkách, že velmi podobný film mohl být klidně natočen v jejich zemích. Podobně reagovali také Italové a Američané, kteří viděli možnost zasazení děje a postav Sudu prachu do newyorského Bronxu nebo Brooklynu.

Pokud někdo kritizuje Sud prachu pro jeho nerealističnost, je to podobné jako kdyby kritizoval Van Gogha za příliš modré akcenty jeho oblak. Umění není průklepová kopie přírody. Otázka, zda je film realistický nebo ne, není primárně důležitá: realita sama o sobě je totiž velmi relativní. Důležité je, že film je autentický.

Sobota 9. 6., 11.00 hodin

BÍLÝ OBLEK (Belo odelo)

Federativní republika Jugoslávie 1999 / 90 min / komediální roadmovie
Režie: Lazar Ristovski
Hrají: Lazar Ristovski, Radmila Sogoljeva, Dragan Nikolic, Nikola Kojo, Bogdan Diklič, Velimir „Baťa“ Živojinovič, Danilo „Baťa“ Stojkovič a další

Savo se chtěl stát filmovou hvězdou. Místo toho se stal důstojníkem jugoslávské armády. Když jej nikdo nevidí, rád si zkouší různé role. Také píše básně a ještě nikdy nebyl zamilovaný. Jednoho dne mu jeho bratr pošle telegram, že jim zemřela matka, ať rychle přijede na pohřeb a vezme si bílý oblek. Savo se vydává vlakem na dlouhou cestu plnou nevšedních příhod a osudových setkání

CENY:
IFF Chicago - Nominace na Zlatého Huga za režii
Jugoslávská nominace na Oscara

*Lazar Ristovski (*1952 Ravno Selo, Srbsko)*

Lazar Ristovski se narodil 26. října 1952 ve vesnici Ravno Selo v Srbsku v Jugoslávii. Vystudoval Fakultu dramatických umění Univerzity v Bělehradě, obor herectví a jako herec je velmi úspěšný. Ve své herecké filmografii má více než 60 filmových rolí, z nichž mnoho bylo hlavních. Kromě toho je také úspěšným spisovatelem, producentem a režisérem.

*V roce 1999 režíroval svůj filmový debut - komediální roadmovie **Bílý oblek**, který je jeho autorským filmem - je také autorem scénáře, producentem a představitelem hlavní role (resp. dvojrole). Film byl uveden na filmovém festivale v Cannes v programu „Týdne kritiků. V roce 1999 byl jugoslávským kandidátem na Oscara a byl nominován na hlavní cenu „Gold Hugo" na filmovém festivalu v Chicagu.*

*Jeho druhým režijním počinem je společenská satira **Beli lavovi**. I u tohoto filmu je autorem scénáře, představitelem hlavní role a koproducentem.*

***Lazar Ristovski** se prosadil také jako producent. Jeho produkční společnost Zillion film má na svém kontě 10 filmů (jako hlavní producent, nebo koproducent), např. **Boomerang Dragana Marinkoviče**, **Zítra ráno Olega Novkoviče**, **Sen zimní noci** a **Optimisti Gorana Paskaljeviče**, nebo misteriozní thriller **Krojačeva tajna Miloše Avramoviče**. Ve většině těchto filmech ztvárnil **Lazar Ristovski** také hlavní roli.*

*Mezi jeho nejslavnějšíí filmové role patří určitě „Crni" v **Kusturicově Undergroundu**, role boxera v **Paskaljevičově Sudu prachu** nebo hlavní role v Dragojevičově historickém dramatu **Sveti Georgije ubiva azdahu**. Mimo to si zahrál také v několika zahraničních snímcích, např. v roce 2006 v bondovce „**Casino Royal**", nebo o dva roky dříve ve Filově **Králi zlodějů**.*

Sobota 9. 6. v 13.00 hodin

RÁNY (Rane)

Federativní republika Jugoslávie, Německo 1998 / 99 min / drama, thriller, komedie
Režie: Srdjan Dragojevic
Hrají: Dušan Pekič, Milan Marič, Dragan Bjelogrlič, Branka Katič, Predrag „Miki" Manojlovič, Nikola Kojo, Danilo „Baťa" Stojkovič a další

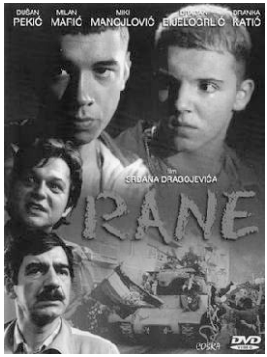

Film se odehrává v Bělehradu v letech 1991 - 1996 a sleduje přátele Švábu a Pinkiho, kteří touží stát se gangstery. **Rány** jsou zřetelným doplněním k režisérově předchozímu filmu **Pěkné vesnice pěkně hoří**. Oproti němu jsou však obrazem vnitřní destrukce Srbska za Miloševiče. Ve ztrátě morálních hodnot a důvěry v generaci rodičů vyrůstá další generace, aniž by poznala něco jiného než jen válku. Proto je tento film věnován generaci mladých a jejím komentářem vyprávěn. Film je prodchnut sarkastickým humorem i radikálním postojem, se kterými komentuje tragické události. Nabízí podobnou groteskní skutečnost jako **Underground**. Tady ale je grotesknost důsledkem politického kontextu, kde smích je jediným možným pohledem.

CENY:

FF Stockholm - Bronzový kůň za nejlepší film v hlavní soutěži
FF Thessaloniki - Cena FIPRESCI

*Srdjan Dragojevič (*1963 Bělehrad, Srbsko)*

***Srdjan Dragojevič** náleží k nejvýznamnějším srbským scenáristům a režisérům. Vystudoval psychologii a filmovou režii. V roce 1992 debutoval snímkem **Nejsme anděle**, který získal v zemích bývalé Jugoslávie velký ohlas. Hořký komediální podtón je zřetelný i v ceněném snímku **Hezké vesnice hezky hoří**. Následující titul Rány (1998) nahlíží jugoslávskou realitu očima jiné generace, ale s nemenší krutostí. Po dvouleté zkušenosti v USA se **Dragojevič** vrátil zpět do Srbska, kde natočil pokračování snímku **Mi nismo andeli 2** a jako scenárista se podílel na třetím dílu série. V roce 2009 natočil výpravné historické drama z 1. světové války **Sveti Georgije ubiva azdahu** a komediální drama **Parada** (2011).*

Válka jako divadlo (rozhovor se S. Dragojevičem)

rozhovor Dominiky Prejdové (Cinepur) se Srdjanem Dragojevičem, listopad 2004, zdroj: http://cinepur.cz/article.php?article=87

Jaký je váš pohled na rozpad Jugoslávie?
Můj pohled na to je z perspektivy sedmi let po válce ten, že existuje stále víc důkazů o tom, že to nebyla skutečná válka. Byla to buržoazní revoluce, která se musela stát v bývalé Jugoslávii, protože jsme byli příliš komplikovaná země na rozdíl od Československa a jiných zemí. Zdá se, že jsme museli podstoupit tento proces skrze válku. Myslím, že vždycky buržoazní kapitalistická revoluce skončila nakonec úspěšně, všechny nové republiky jsou teď rozděleny do tříd, což nikdy předtím neexistovalo. Z perspektivy sedmi let po válce si uvědomíte, že nebyl žádný skutečný důvod ke konfliktu. Samozřejmě mám spoustu soucitu s oběťmi války, ale nakonec ta válka byla podvodná. Výsledek toho je, že například v Bosně, kde jsem byl náhodou před pár měsíci, předstírají, jako by válka nikdy nebyla. Na jednu stranu jsme se nikdy nedověděli přesný počet obětí, byla kolem toho v průběhu války samozřejmě spousta propagandy, ale to rozmezí je nezvykle široké, od 20 tisíc lidí do 200 tisíc lidí. Neznám žádnou jinou válku v historii, o které by statistiky byly tolik nepřesné. Já jsem natáčel film uprostřed války, pět šest kilometrů od fronty, hraný film. Zdá se mi, že není možné si představit natáčení hraného filmu uprostřed druhé světové války, ve Vietnamu nebo během první světové války. V bosenské válce to bylo možné, protože válka v Bosně byla sama o sobě divadlem, dobře režírovaným divadlem. Předstírali, že spolu bojují, v menším rozsahu spolu opravdu bojovali, na druhé straně dohromady pašovali cigarety, obchodovali spolu. Pokoušejí se prezentovat západnímu publiku, že to byla opravdová, těžká a srdcervoucí válka, ale nebyla, byl to jen jiný druh ekonomiky, který vyústil v novou buržoazní revoluci, to je pro mě hlavní cíl této války. To je ekonomický aspekt války, v jiném aspektu je to dohoda dvou nejmocnějších stran, Miloševiče a Tudjmana, kteří už předtím udělali určitý druh dohody o rozdělení území, o etnických čistkách na nejefektivnější úrovni. Z mé perspektivy, a já mluvím z velmi luxusní pohodlné pozice, jako umělec, to bylo strašné, nechutné, ale fascinující divadlo.

A důvod této "buržoazní revoluce"?
Na to nejsem schopný odpovědět jasně, mám o tom spoustu pochybností, podezření. Pro mě není přijatelný koncept, že to bylo celé od začátku naplánované, spíš to dávali dohromady v průběhu, jako výsledek mezinárodní politiky, úsilí propagandy jednotlivých republik, rozdílné podpory západu a východu atd. Bylo

to od počátku vedeno Miloševičem a Tudjmanem, dvěma nejsilnějšími hráči, kteří to dokázali řídit až do roku 1995, kdy byla podepsána Daytonská dohoda.

Připadá mi, že charakteristickým rysem této války je také to, že jakoby neměla žádného vítěze.

To není tak úplně pravda. Co těch pět procent lidí z bývalé Jugoslávie? Nemělo by se zapomínat, že Jugoslávie za Tita byla jediná země z Východního bloku, která měla velmi silnou střední třídu. Bylo to nejméně třicet procent lidí, kteří žili vysokým standardem, téměř jako lidé střední třídy na Západě. Ta střední třída úplně zmizela. Místo ní jsou teď dvě až čtyři procenta elity, která uchopila ohromující moc a ohromné materiální zdroje. Problém je, že devadesát pět procent populace je poražených a máme milión a půl až dva milióny uprchlíků.

Co si myslíte o filmové reflexi války? Které filmy jsou v něčem pravdivé?

Myslím, že moje dva poslední filmy *(pozn. JF: Pěkné vesnice pěkně hoří a Rány, rozhovor je z roku 2004)* reflektují docela poctivě některé aspekty tohoto procesu. Nežádám, aby film dal poslední odpověď, film nemůže postihnout všechna témata, o kterých teď mluvíme, ale některá z nich jsem se snažil vyjádřit jako podtext svých filmů. Myslím, že především **Rány** jsou filmem, který nejen srbská vláda, ale i srbská populace neměla ráda, když přišel do kin. Lidé prostě nechtěli být konfrontováni s bezútěšnou realitou. Nechtěli se na sebe podívat do zrcadla. Myslím, že tento film jim přesně ukázal, jak vypadají, čím se stali. Protože bychom neměli zapomínat na strašný fakt, že i když Milošević podváděl při volbách, je to pořád nejméně polovina obyvatel, která ho volila, pokaždé volila.

Máte pro to nějaké vysvětlení?

To je velmi jednoduché. Je to podobný proces, který židovská minorita zažívala za války v ghetech, je to fenomén "vaření žáby". Dáte žábu do studené vody a pak pomalu ohříváte vodu, že si žába nevšimne, kdy se voda vaří. Tady to byl podobný proces, akorát roztažený do sedmi či osmi let. Každý měsíc byl horší než ten předchozí, ale lidé si pořád mysleli, že to nemůže být tak špatné. Měli mléko, chleba, mouku, olej, další měsíc už třeba neměli olej a mouku, ale pořád ještě měli chleba, a tenhle druh logiky je něco, na co si lidé zvyknou a žijí s tím. To je velmi pochopitelné. Zvlášť s velmi široce rozšířenou, pokrytou a placenou propagandou na televizi Pink, což byla a pořád ještě je nejpopulárnější televize v Srbsku a v oficiálních médiích jako televize Bělehrad. Nebylo tak těžké kontrolovat lidi. A zvlášť za okolností, kdy Srbsko byla velmi izolovaná společnost, lidé nemohli cestovat a spoléhali se jen na jeden, oficiální zdroj.

Oceňujete jiné filmy s tímto tématem?

Neznám všechny. Znám **Sud prachu**, myslím, že je to slušný film. Není to úplně můj šálek čaje. Myslím, že ten film selhal kvůli svému umístění, protože je umístěn jen do Bělehradu, a musím říct, že hra **Dejana Dukovského**, podle které byl film natočen, byla o celém Balkánu jako sudu prachu. Chtěl jsem sám natočit tu hru, takže připouštím, že nejsem úplně objektivní. Ale chtěl jsem, aby každý příběh začínal někde jinde, od Lublaně dál na jih, do Záhřebu, Sarajeva, Černé Hory atd. Ale pořád je to slušný film. Ale neznám další, které by byly kritické k Miloševičově vládě a vznikly by během 90. let. Možná **Kusturicův Underground**, ale ten není kritický. Jinak o vlivu této krize na jugoslávský film nevím, není jich mnoho.

Jsou nějaké filmy, jejichž hledisko nepřijímáte?

Snažím se na ty filmy dívat nepoliticky. Můžu kritizovat nějaké filmy z profesionálních důvodů, že mají špatné herce, režii apod. Ale z nějakého důvodu si myslím, že není fér posuzovat filmy podle jejich politické odvahy. Někteří režiséři jsou oportunisté, ale nemůžu je za to obviňovat. Ale hlavní důvod je ten, že kritizovat vládu sice nebyl takový akt odvahy jako řekněme v Československu za komunismu, protože tehdy vláda viděla film jako svůj nástroj. Milošević ale takový nebyl. Neměl jsem vážné problémy udělat **Pěkné vesnice pěkně hoří** a **Rány**. **Rány** byl napadaný vládou, nemohli jsme film prezentovat na většině televizních stanic, ale film se pořád hrál v kinech. Pak jsme měli návštěvy finanční policie, snažili se zruinovat produkční společnost, ale naše životy pořád nebyly v nebezpečí. Věděli jsme, že vláda nesnáší film, bylo mi řečeno, že zvlášť ho nesnáší Miloševičova žena, což byla špatná zpráva, protože to byla velmi mocná osoba, jednu noc jsem měl návštěvu od policie, vzali mou ženu na policejní stanici, nemohl jsem ji najít celou noc, ráno mi sama zavolala, že strávila noc ve vězení. Vysvětlení bylo, že nepřišla jako svědek

k přelíčení nějaké malé automobilové nehody. To byl nesmysl, protože jsme nikdy nedostali pozvání k soudu. Byla to jen zpráva pro nás. Když začalo bombardování, jeden editor nezávislých novin byl zavražděn na ulici. Rozhodl jsem se odejít do USA, bylo to moje rozhodnutí. Věděl jsem, že dokud bude Miloševič u moci, nebudu mít příležitost udělat další film. Bylo to úplně racionální, praktické rozhodnutí. Nebál jsem se o svůj život. Nechci vykreslovat sám sebe jako disidenta, někteří režiséři v Jugoslávii to rádi dělají, ale to je starý koncept a už nikde neexistuje a neexistoval ani v době Miloševiče.

Jakým způsobem myslíte, že koprodukce se Západem ovlivňuje film? Existuje podle vás nějaký ideologický vliv?
Dělal jsem jen malé filmy, nevím. Otestuji situaci právě teď. Chci začít film podle knihy Juliana Barnese The Porcupine, jejíž děj je umístěný do imaginární východní země v tranzitním období a má začít proces s bývalým diktátorem, čímž se otevře Pandořina skříňka, a zjistíme, že nikdo není nevinný. Myslím si, že to téma se týká všech východoevropských zemí. Bude to slovinsko-anglicko-francouzsko-rumunsko-srbská koprodukce. Do tvůrčího procesu nikdo nezasahuje, i když je to svým způsobem velmi levičácký film. *(Pozn. JF: film nebyl natočen)* Při cestování východní Evropou je vidět velmi zvláštní fenomén, totiž nostalgie po bývalých časech, dokonce v Rumunsku jsou lidé nostalgičtí, což je velmi zvláštní, když tyto země procházejí obdobím přechodu k demokratickým společnostem. A pro mě je velmi zajímavé, proč se to děje. Většina lidí na Západě si to neuvědomuje. Většina lidí si myslí, že po pádu Berlínské zdi je všechno v pořádku, že na začátku bylo pár problémů, ale teď jsou lidé šťastní, mnohem šťastnější než za komunismu, což je pravda pro někoho, ale myslím, že ne pro většinu. Protože si myslím, že ve východní Evropě je obětována generace lidí, protože není lehké si zvyknout na kruté podmínky soutěže ve jménu liberálního kapitalismu. To je teď jeden z nejzajímavějších fenoménů. Předtím jsem natočil filmy o válce, o destrukci společnosti, ale teď je myslím aktuální tohle. Má to nějaké kořeny v předchozí situaci, ale je to mnohem univerzálnější.

Ideologický vliv koprodukce tedy nevnímáte, spousta lidí tady si například myslí, že Sud prachu je udělaný pro západní publikum, pro jeho obraz zlých, bláznivých Srbů.
S ideologickým vlivem je to daleko složitější. Goran Paskaljevič, režisér **Sudu prachu**, je autor s velkou mezinárodní zkušeností. Myslím, že se účelově rozhodl natočit film, který se bude líbit západnímu publiku, to je jeho osobní rozhodnutí, ne vliv producenta, pochybuji, že mu do toho kdokoli mluvil. To je vždycky režisérovo osobní rozhodnutí. Nemám například rád film **Před deštěm**, je to roztomilý film, ale není pravdivý. Také nejsem moc velký příznivec **Země nikoho**, myslím, že je příliš zjednodušený. Ale ty filmy se snaží líbit západnímu publiku, aby se na ně dokázalo dívat. Po zkušenosti tří let v USA teď vím, že některé aspekty mých filmů jsou velmi lokální. Ale nejsem si jistý, kdybych je natáčel s tou znalostí, že bych je vypustil, že bych je udělal jinak. Ale s autocenzurou to je všude stejné, **Kusturica** také ví, co prodá nejlépe.

Jak pro vás bylo těžké toto téma pojednat?
Bylo to těžké, udělat film o válce za války je vlastně skoro šílenství. Když jsem četl ten příběh v novinách, který byl pak základem scénáře, o četě vojáků, která uvízla v tunelu, chtěl jsem ho nejdřív udělat na způsob Hitchcocka, jeho film z druhé světové války o skupině lidí na lodi, chtěl jsem, aby to byl žánrový film. Pak jsem jel do Bosny kvůli přípravě filmu a uvědomil jsem si, že scénář vůbec není pravdivý, tak jsem ho přepsal, tehdy jsem vymyslel všechny ty menší zápletky a retrospektivy, což bylo velmi těžké. Ale čas strávený tam byl strašně důležitý, potkal jsem tam válečné zločince, hrdiny, lidi, co vlastníma rukama zavraždili stovky lidí, lidi, co měli svoje vlastní tanky a jezdili s nimi po městě, hodně bizarních věcí jsem se tam dozvěděl a to mělo obrovský vliv na film. Když začnete dělat film, otázka etiky se dostane do pozadí, nemáte na to čas, pak byste neudělal film založený na každodennosti, musíte udělat stovky okamžitých rozhodnutí. A potom, co jsem viděl film, jsem byl spokojený, nic jsem nepředělával, ve spoustě věcí jsem byl velmi upřímný. V Bosně byla reakce lidí různá. Lidem odtamtud, kteří byli ve válce a kteří trpěli válkou, se film líbil. Líbil se jim jeho tón, ostatní lidé, kteří měli ten teoretický nacionalistický přístup, těm se strašně nelíbil, mysleli si, že je ostudný. Nejhorší přijetí bylo ve Francii, i když Canal+ byl koproducentem filmu, kritiky tam byly zdrcující. Mysleli si, že nic slušného a upřímného nemůže přijít ze srbské strany. Filozof **Henri Bernhard-Lévi** film úplně pohřbil. Brali to politicky, že když bylo Sarajevo obleženo, nemůže být

tunel srbských vojáků obležený Muslimy. Brali to jako metaforu celé války. Ale to nebyla. Na druhou stranu byl film úspěšný v Anglii, člověk nikdy neví. A nakonec byl po letech promítám na Arte, HBO, Canal+, to cítím jako určitou satisfakci. V Srbsku jsme měli štěstí, protože jsme byli chránění scénářem údajně na základě reportáže z novin, mysleli si, že děláme politicky korektní film, vůdci v Bosně pak byli naštvaní, když film viděli. V Srbsku ale Miloševič zrovna změnil image válečníka na mírotvůrce po Daytonu, takže jsme neměli problémy. On sám se chtěl prezentovat jako mírotvůrce, to pro nás bylo dokonale načasované.

Jaký další vývoj spolupráce s ostatními zeměmi bývalé Jugoslávie si představujete?
Ekonomicky a kulturně to bude určitě propojené, je to velmi na sobě závislá zóna, například teď máme podobné obchodování se Slovinskem, jako jsme měli předtím, hodně divadel se navštěvuje, je to velmi logické. Bude to čím dál silnější, až se Srbsko a Černá Hora stane členem EU, doufám, že tak za sedm let.

Myslíte, že poválečná reflexe jde správným směrem k nějakému poučení, že se válka nebude opakovat, jako se opakovala teď po občanské válce za druhé světové války?
To je dobrá otázka, ale nejsem ten správný člověk na odpověď. Už se o to nezajímám, jsem vyhořelý denní politikou, vzdálil jsem se této perspektivě. Kdo se stará o tyhle malé balkánské konflikty a témata? Když se přemístíte o několik tisíc kilometrů dál, uvědomíte si, jak je to všechno hloupé. A je těžké se pak do toho zase vrátit, do stejného vnímání, už se o to nestarám.

Sobota 9. 6., 15.00 hodin

KOLA (Točkovi)

Federativní republika Jugoslávie 1999 / 92 min / komedie, drama
Režie: Djordje Milosavljevič
Hrají: Dragan Micanovič, Anica Dobra, Ljubiša Samardžič, Nikola Kojo, Bogdan Diklič, Neda Arnerič, Svetozar Cvetkovič, Milorad Mandič, Dragan Petrovič a další

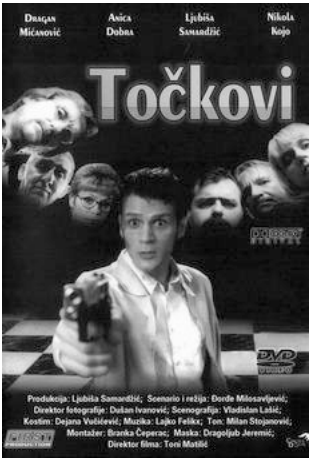

Nemanja neprožívá šťastné období. Nedaří se mu ani ve vztahu s dívkou Macou ani finančně. Jede proto žádat svého otce o půjčku. Do svého rodného městečka chce dojet ještě večer. Jeho cestu zpomaluje únava a intenzivní déšť. Při cestě temnou nocí napříč horským masivem sveze stopaře, od kterého se dozví, že je silnice dále neprůjezdná kvůli povodním. Dá na jeho radu a odbočí do nedalekého motelu. Ten se nachází v kaňonu uprostřed divočiny. Skupinka hostů v restauraci i majitel motelu se na Nemanju dívají podezřívavě, on je však natolik unavený, že si toho nevšímá a jde spát. Netuší, že jej čeká nejhorší noc v jeho životě.

CENY:
IFF Soči - Velká cena

*Djordje Milosavljevič (*1969 Ivanjica, Srbsko)*

Narodil se v roce 1969 v městě Ivanjica v Jugoslávii (Srbsku). Vystudoval Fakultu dramatických umění v Bělehradě (2007). Působil jako filmový kritik, ale více jej přitahoval komiks. Své stripy publikoval v několika časopisech v Jugoslávii i v zahraničí např. v Rusku, Řecku, ale i v anglicky mluvících zemích. V roce 1994 získal Národní cenu za nejlepší jugoslávskou komiksovou knihu.

Je také autorem několika divadelních her např. ***Djavoli od papira****,* ***Sveta apokalipsa*** *a* ***Gola Vera****.*

*Nejplodnější je jako scénárista. První celovečerní povídkový film podle jeho scénáře - **Paket aranžman** - natočili v roce 1995 režiséři **Dejan Zečevič, Ivan Stefanovič a Srdjan Golubovič,** se kterým později napsali scénář k filmu **Apsolutních sto** (2001). Dále se podílel na scénáři pro v Srbsku velmi úspěšný film **Tri palme za dve bitange a ribicu**, který režíroval **Radivoje Andrič**.*

*Se **Srdjanem Koljevičem** napsali scénáře pro filmy **Nebeský koš** (2000) a **Nataša** (2001), režírované **Ljubišou Samardžičem**. S ním později **Djordje Milosavlejvič** spolupracoval také na jeho historické trilogii **Jeseň stiže, dunjo moja** (2009), **Konji vrani** (2007), **Bledi mesec** (2008) a pozdějším převedení této látky do televizního seriálu. Pro televizi napsal ještě scénáře pro několik epizod seriálů **Sva ta ravnica**(2010) a **Vůně deště na Balkáně** (2011).*

*Jako režisér debutoval v roce 1999 černou komedií **Kola**, ke které si napsal také scénář. Podle scénáře Gordana Mihiče natočil v roce 2000 drama **Mehanizam** a o dva roky později film **Ringeraja**, znovu podle svého scénáře.*

Sobota 9. 6., 17.05 hodin

VŮNĚ DEŠTĚ NA BALKÁNĚ 2 (Miris kiše na Balkanu 2)

Srbsko 2011 / 118 min / historický, romantický
Režie: Ljubiša Samardžič

Obsah je na straně 16, a informace o režisérovi na straně17

Sobota 9. 6., 19.35 hodin

NEBESKÝ KOŠ (Nebeska udica)

Federativní republika Jugoslávie, Itálie 2000 / 88 min / civilní válečné drama
Režie: Ljubiša Samardžič
Hrají: Nebojša Glogovac, Ana Sofrenovič, Ivan Jevtovič, Katarina Zutič, Nikola Kojo, Dragan Bjelogrlič, Nikola Djuričko a další

Píše se rok 1999 a na Bělehrad padají bomby NATO. Lidé se při poplachu ukrývají v krytech, ale přestože mají strach a vztek, snaží se jinak žít v rámci možností normální život.

To platí i o skupině přátel z jednoho sídliště, kteří se rozhodnou obnovit bombardováním zničené basketbalové hřiště. Navzdory osudu a s vědomím, že jejich úsilí možná přijde vniveč. Bombardování totiž ještě zdaleka neskončilo. Hlavním iniciátorem tohoto bláznivého podniku je Kaja, jehož malý syn Jovan přestal náhle mluvit. Není jasné, zda za tento stav může více trauma způsobené bombardováním, nebo blížící se rozpad Kajova manželství. Kajova manželka Tijana se snaží získat víza a odjet i s Jovanem do Itálie. Kaja se upíná k vybudování hřiště pro syna.

CENY:
IFF Berlín - nominace na Zlatého medvěda
IFF Miláno -Nejlepší první režie

Informace o režisérovi jsou na straně 16

Sobota 9. 6., 17.05 hodin

VŮNĚ DEŠTĚ NA BALKÁNĚ 3 (Miris kiše na Balkanu 3)

Srbsko 2011 / 105 min / historický, romantický
Režie: Ljubiša Samardžič

Obsah je na straně 16, a informace o režisérovi na straně17

Sobota 9. 6., 23.45 hodin

NEJSME ANDĚLÉ (Mi nismo andjeli)

Federativní republika Jugoslávie 1992 / 100 min / komedie, romantický
Režie: Srdjan Dragojevič
Hrají: Nikola Kojo, Milena Pavlovič, Branka Katič, Srdjan Todorovič, Uroš Djurič, Sonja Savič, Zoran Cvijanovič, Predrag „Miki“ Manojlovič, Bogdan Diklič a další

Nikola je bohatý mladý muž, po kterém touží všechny holky ve městě. Má spoustu práce s tím, jak se jich zbavit. Zvláště Marina, která tvrdí, že s ním čeká dítě, je neodbytná a s kamarádkou Bubou vymýšlejí a posléze realizují různé bláznivé plány, jak upoutat Nikolovu pozornost. Problém je v tom, že si Nikola Marinu nepamatuje, protože s ní byl v noci po bujarém večírku. Situaci kolem tohoto nerovného vztahu se snaží ovlivnit také čert s andělem. Zatímco anděl je na straně Mariny, čert podporuje Nikolu v jeho lehkovážnosti. Tuto dvojici si totiž vybrali, jako předmět své sázky.

Informace o režisérovi naleznete na straně23

Neděle 10. 6., 9.00 hodin

NATAŠA (Nataša)

Federativní republika Jugoslávie 2001 / 92 min / krimi, romantický
Režie: Ljubiša Samardžič
Hrají: Tijana Kondič, Nikola Djuričko, Anica Dobra, Davor Janjič, Dragan Bjelogrlič, Neda Arnerič, Boris Milivojevič, Zoran Cvijanovič a další

Nataša je šestnáctiletá dívka, které zavraždili před očima otce, policejního důstojníka. Po jeho smrti žije více na ulici, než se svou matkou. Ztrátu otce si kompenzuje hrátkami s city spolužáka, souseda i jeho ženy. Po roce není vražda stále vyšetřena. Nataša se proto rozhodne vzít spravedlnost do vlastních rukou. Blíží se volební září roku 2000 a konec Miloševičovy éry. Ve společnosti i v řadách policie stoupá nervozita. V této vypjaté chvíli rozehrává Nataša nebezpečnou hru, jejíž konec není schopna odhadnout, natož ovlivnit. Otcův notes s telefonními čísly se stává trnem v oku mnoha vlivných lidí v Bělehradě.

CENY:
FF Avanca - Zvláštní uznání
IFF Cairo - nominace na Zlatou pyramidu
FF Pula - Zlatá aréna pro nejlepší herečku

Informace o režisérovi naleznete na straně 16

Neděle 10. 6., 11.15 hodin

HADERSFILD (Hadersfild)

Srbsko 2007 / 95 min / psychologické drama
Režie: Ivan Živkovič
Hrají: Goran Šušljik, Nebojša Glogovac, Damjan Kecojevič, Vojin Cetkovič, Josif Tatič, Suzana Lukič, Predrag „Miki“ Manojlovič

Třicátník Raša bydlí v bytě u svého otce, nevyléčitelného alkoholika. Občas moderuje pořad v místním rádiu a balí mladé holky. Citovou prázdnotu a nenaplněné literární ambice léčí cynismem. Bezcílnost svého života v oprýskaném paneláku, a absenci citů si uvědomí teprve při konfrontačním setkání s dávným kamarádem, který přijede po deseti letech na návštěvu z anglického Huddersfieldu, kam utekl před válečným běsněním při rozpadu Jugoslávie. Katalyzátorem Rašova prozření se stane duševní nemoc stejně starého spolužáka ze sousedství. Jeho onemocnění vzniklo právě přílišným hledáním smyslu života při studiu okultismu a různých náboženství v kombinaci s opiáty…

Ve své druhé rovině příběh ukazuje existenční problémy obyvatel maloměsta v současném Srbsku. Poznamenala je jednak válka, jednak jejich národní identitu stírají negativní západní vlivy.

*Ivan Živkovič (*1970 Bělehrad, Srbsko)*

Absolvoval filmovou a televizní režii na Fakultě dramatických umění v Bělehradě v roce 1998. V 90. letech byl asistentem režie, např. ***Hezké vesnice hezky hoří*** *(1996) a* ***Rány*** *(1998) režiséra* ***Srdjana Dragojeviče****. K válce na Balkáně se vrátil ve svém krátkometrážním válečném dramatu* ***Remote Control*** *(2001), které vzniklo v americké produkci a bylo oceněno na festivalu v Atlantě jako nejlepší studentský film. Život ve své zemi vážným tónem reflektuje také svým celovečerním debutem* ***Hadersfild****, jehož byl i spoluscenáristou. Pracuje také jako režisér reklam a televizních seriálů nebo jako pomocný režisér u filmových produkcí.*

Neděle 10. 6., 13.20 hodin

AŽ VYROSTU, BUDU KLOKAN (Kad porastem bicu kengur)

Srbsko a Černá Hora 2004 / 99 min / komedie
Režie: Radivoje Andrič
Hrají: Sergej Trifunovič, Marija Karan, Nebojša Glogovac, Boris Milivojevič, Gordan Kičič, Nikola Vujovič, Lazar Strugar, Nikola Djuričko a další

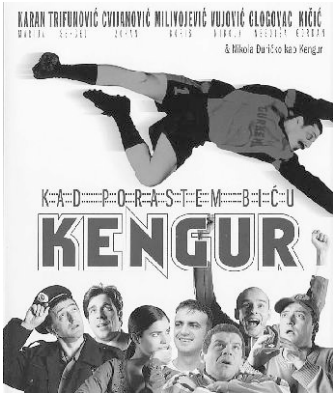

Tři vzájemně propletené příběhy se odehrávají v bělehradské čtvrti Voždovac. Většina „hrdinů“ filmu je bez práce a jejich hlavní činností je nicnedělání.

Ve filmu se setkáme se skupinou fotbalových fandů, kteří intenzivně prožívají v místním baru zápas Premier league. Za Eastwich, který právě hraje s Manchesterem, totiž chytá jejich kamarád z dětství, zvaný Kengur (klokan). Mezi tím se loser Braca snaží sbalit krásnou Iris. Má však hluboko do kapsy a stále nemůže uvěřit tomu, že si Iris vybrala právě jeho. Oproti těmto emocemi nabitým situacím prožívají Avaks s Hibridem poklidný den v lehátkách na střeše paneláku s basou piva u nohou. Z každodenní letargie je vyruší až UFO, které přeletí nad Bělehradem.

CENY:
FF Motovun Chorvatsko - Motovunská vrtule

*Radivoje Andrič (*1967 Sarajevo, Bosna a Hercegovina)*

Filmový a televizní režisér. Ještě před studiemi na Fakultě dramatických umění režíroval amatérské divadlo. Pracoval jako asistent renomovaných jugoslávských režisérů. Prosadil se dokumentárními filmy ***Lednová řeka*** *(Januarska reka) a* ***Týden bojů proti vměšování*** *(Nedelja borbe protiv ometanja) z bělehradských demonstrací 1996-1997. Jeho první celovečerní hraný film* ***Tri palme za dve bitange i ribicu*** *(1998) získal cenu skoro na všech filmových festivalech v Jugoslávii. V roce 2001 navázal na úspěch svého debutu komedií* ***Munje!*** *o dvojici dýdžejů, kteří se marně snaží prosadit na hudební scéně a o tři roky později slavil úspěch u širokého publika další komedií* ***Až vyrostu budu klokan.*** *Průběžně dělal asistenta režie u filmů,* ***Srdjanu Dragojevičovi Pěkné vesnice pěkně hoří*** *a* ***Mi nismo adndjeli 2****,* ***Ljubišovi Samardžičovi*** *u filmů* ***Nebeský koš*** *a* ***Nataša****,* ***Predragu Antonijevičovi*** *u zajímavé mezinárodní koprodukce* ***Savior****, nebo* ***Rajko Grličovi*** *u filmu* ***Hraniční hlídka****.*

Neděle 10. 6., 15.30 hodin

WHO THE FUCK IS MILOŠ BRANKOVIČ (Who the fuck is Miloš Brankovič)

Srbsko 2008 / 88 min / thriller
Režie: Nebojša Radosavljevič
Hrají: Miloš Vlalukin, Jovana Stipič, Nebojša Milovanovič, Nada Šargin, Petar Božovič Boris Komnenič a další

Miloš Brankovič chce jít ve stopách svého otce touží se stát architektem. Po dvou letech právě dokončuje revoluční projekt městských garáží. Události však dostávají jiný směr, než si Miloš představoval. Zjišťuje, že jeho dívka Aleksandra není tak počestná, jak se mu zdálo, profesor Koen, se kterým konzultuje projekt myslí více na svůj prospěch než na dobro talentovaného studenta, sousedky z vedlejšího bytu jsou čím dál tím nesnesitelnější a do toho jej začne vydírat pouliční gang. Pokusy o civilizované řešení těchto problémů selhávají a další křivdy v něm probouzí nejprimitivnější pudy.

*Nebojša „Čupko“ Radosavljevič (*1966 Bělehrad, Srbsko)*

*Narodil se v roce 1966 v Bělehradě. Píše scénáře k filmům. Samostatné režii se věnuje od roku 1992. Většinou pracoval pro televizi. Natočil několik televizních filmů a dokumentů. Významnou částí jeho tvorby jsou videoklipy, které natočil s renomovanými jugoslávskými a srbskými skupinami. Zahrál si také si také ve dvou filmech (**Plavi voz** a **Čekaj me, ja sigurno neču doći**). Na svém kontě má krátký film **Devojka iz kabrioleta** , televizní film **Tri linije Ljubami** a seriál **Šesto čulo.** Film **Who the Fuck Is Miloš Brankovič,** ke kterému napsal také scénář, je jeho filmovým debutem. V roce 2012 by měl mít premiéru film **Těsna koža 5**, pod kterým je podepsán, jako režisér.*

Provokatér (rozhovor s Nebojšou Radosavljevičem)

Rozhovor Johna Velisavljeviče a Demetria Vojnova s Nebojšou Radosavljevičem
(přeložil Milan Kostelník)

Sestoupili jsme do centra temnoty srbské kinematografie. Chtěli jsme si promluvit s autorem nejkontroverznějšího srbského filmu roku 2009. Už proto, že část kritiky tímto filmem pohrdá a jiní jej považují za to nejlepší, co se v roce 2009 natočilo. Když jste dokončil školu, vrhl jste se do natáčení videoklipů. Ty v 90. letech znamenaly hodně pro start jakékoliv hudební skupiny. Vaše videoklipy pomohly kapele Van Gogh na výsluní zájmu. Co to pro vás znamenalo?
V té době jsem byl považován za slušného kameramana a střihače. Prakticky všechno jsem se to naučil v televizi. A to mi moc pomohlo, když jsem začal dělat pro **Van Gogha**. Na rozdíl od jiných kapel, které pořád mluví o textech, kluci z **Van Gogha** řekli, že to, jak budou vypadat klipy, je důležitější. Neměli jsme na první klip Mama moc peněz. Točili jsme ho ve třech, a přesto to vyšlo. Pak už se ozývali další. Brzy pak vznikla celá skupina lidí, kteří dělají hudební videa. Patří mezi ně třeba **Srdjan Golubovič** nebo **Srdjan Radojkovič**. Paradoxem je, že někdy po 5. říjnu 2000 *(den, kdy Miloševič musel pod nátlakem mezinárodního společenství a demonstrací odstoupit z prezidentských voleb pozn. překladatele)* rokenrol a

rockové klipy a koncerty z televize jaksi zmizely. Pak jsem dělal klip k novému albu Milana Mladenoviče *(frontman jugoslávské artové kapely Jekatěrina Veliká pozn. překladatele)*. Osobně rád poslouchám Rammstein, Laibach a Marilyn Mansona. Z videoklipů se mi líbí hlavně věci Antona Corbijna.

Jaký je rozdíl mezi prací v reklamě a ve filmovém průmyslu?
Když jsem dělal reklamy, vždycky jsem věděl, že je to východisko pro natočení filmu. Několik věcí, které jsem udělal pro televizi, mne zavedlo až na festival televizní zábavy v Montree. A tam jsem pochopil - řeknu to literárně , že videoklip je v podstatě aforismus a film je román. Film jsem si demytizoval, když jsem dělal pro televizi. Potkával jsem lidi od filmu, viděl záznamy jejich práce a pochopil jsem, že film hollywoodského typu vlastně až na několik slavných výjimek z „pražské školy" v Srbsku neexistuje. Snímek **Who the fuck is Miloš Brankovič** vznikl z touhy naplnit tento nedostatek a vlastně s minimem peněz.

Kolik starších témat a scénářů jste před Milošem Brankovičem „utopil"?
Měl jsem hotový jeden scénář s pracovním názvem Přijatelná nabídka smrti. Bylo to o chlapíkovi, který je sám a nešťastný, snaží se opakovaně spáchat sebevraždu, a nedokáže to. Pak jsem na jednom festivalu viděl film **Aki Kaurismäkiho** a zjistil, že to, co jsem měl ve scénáři, on už natočil. Tak mi sklaplo. Druhý scénář byl už vlastně **Miloš Brankovič** (M. B.) a v něm mi šlo o to, abych ukázal téma konfliktu dvou systémů.

Jak moc bylo složité, aby lidé, s nimiž jste dělal klipy a reklamy, přesedlali na práci na celovečerním filmu? Myslíte si, že mladí režiséři by měli od samého začátku usilovat o film, nebo by měli začít jako vy u klipů a reklamy?
Byl to pro ně nekonečně skvělý zážitek a radost natáčet. Postupy jsou podobné, akorát je potřeba mnohem více soustředění. S natáčecím technickým týmem jsem musel komunikovat skoro půl filmu M. B., protože jsem neměl štěstí na asistenta režie, a to pro mne byla škola. Bez tohoto průseru bych tuhle praktickou zkušenost nikdy nenabyl. Myslím, že mladým režisérům může práce v reklamě a pro televizi prospět.

Natočil jste neobvyklý a nekompromisní film. Co byste poradil lidem, kteří chtějí natočit něco podobného?
Hlavní je mít dobrého producenta. Zpravidla mívá požadavky. **Nataša Milojevič**, která M. B. produkovala a byla u něho od začátku, mi dala svobodu ve všech fázích práce. Chtěl jsem vyprávět svůj příběh a nedělat ústupky. Myslím, že si lidi zvykli na slovo „kompromis". Každý musíme dělat kompromisy, abychom nějak přežili. Mezi „dělat ústupky" a „kompromisem" je však velký rozdíl. Začíná to už při koncesním řízení na ministerstvu, uděláte ústupek a ono to podkope celý scénář i natáčení. Vznikne pak korektní a politicky slušný film, o který nemá nikdo zájem. I když jsem neměl žádné kontakty na zahraniční filmové fondy, věděl jsem, že něco takového funguje. A tak jsem pomalu, téměř čtyři roky, dělal tento moderní evropský film. A pokud je někdo schopný investovat čtyři roky života do filmu, který je zcela „jeho", pak musí být Bohu i ďáblu jasné, že nebude dělat žádné ústupky.

Kde vidíte sebe v širším kontextu jugoslávské a teď srbské filmové tvorby?
Nepatřím sem. Ani nezapadám do hlavního proudu srbské kinematografie. Ve filmu i ve videích chci provokovat. Chci točit věci, které nejsou určeny pro masy. Lidi, kteří film viděli, to cítí a říkají, že pokračuji v tradici srbského „černého filmu" **Dušana Makavejeva**, **Jovanoviče** nebo **Živojina Pavloviče**. Myslím si, že tito tvůrci natočili filmy trvalé hodnoty. Ze zahraničí miluji americké nezávislé filmy a nový asijský film. Zaujetí těmito filmy se určitě odráží i v mé tvorbě. **Jim Jarmusch**, **Daren Aronofsky** nebo **Chan Wook Park** to jsou pro mne zajímavé vzory a o ně se opírám.

Jak se díváte na to, že film kvůli své „ostrosti" nadzvedl kritiku i publikum?
Nejsem pokrytec, abych si při psaní říkal: „Teď tady vrazím kurvu, je jedno proč." Samozřejmě mne zajímají reakce publika. Mám pocit, že divákovi nejde jen o čistou zábavu, ale že každý divák chce být vyprovokován. Můj film vyvolává v divákovi pocit, jakoby mu dal někdo „přes držku". Nikdy netočím filmy pro zábavu. Na jednom festivalu se promítal M. B. a jedna dáma z hlediště vystartovala se slovy, že se

nemůže dívat na tuto urážku náboženství. Pak jsem potkal jiného a ten řekl: „Vidíte budoucnost.“ Překvapilo mě to. Myslím si, že úkolem umělce je šokovat…

Mnoho konzervativců a tradicionalistů má vůči vašemu filmu výhrady. Vidí v něm plno násilí a sexu. Levičáci zase říkají, že je příliš pravicový. Jak se cítíte v tomto ideologickém nazírání na film?
Cítím se velmi dobře. Ne, nechtěl jsem, aby bylo všechno v pořádku. Chtěl jsem lidem přiblížit nějakou pravdu a ta v téhle zemi není nikdy dost veselá a barevná. Jsem si vědom, že kvůli tomu budu mít problémy, ale stejně na ně nebudu dělat „milá kukadla“.

Ve filmu je postava Godarda, režiséra filmu Baader-Meinhofová, kterému se celý svět zhroutil po pádu Berlínské zdi. Má tato postava s tímto konkrétním osudem znamenat něco konkrétního?
Zmínil jsem už jugoslávskou „černou vlnu“. Když se komunismus celosvětově hroutil, všichni režiséři té generace ztratili hlavní téma. Když ztratili nepřátele, které dějiny vymetly, už neměli proti komu protestovat. A těmto tvůrcům v Česku, Polsku nebo v Maďarsku „padla zeď“ a zároveň i umělecké téma. U nás to konkrétně dopadlo na **Pavloviče, Jovanoviče** i **Makavejeva**… Nepodařilo se jim nalézt nové východisko pro svou práci. Nechci a ani nemohu opomenout jejich dřívější práci, ale teď jsou v situaci, že buď vůbec netočí, nebo se o to ani nepokoušejí.

Co je pro vás v současnosti tím důležitým tématem?
Byl jsem vždy proti pokrytectví a falši. Obě tyto věci jsou v naší zemi neporazitelné. Pořád hovoříme o tom, jak se změníme, ale furt je to stejné… Vždy mi jde o člověka-jedince s tak trochu sartrovským, existenciálním příběhem. Jeden člověk proti mašinerii. A nic nezmůže. A taky si myslím, že tento postoj je daleko lepší než laciný populismus, který je vždy předzvěstí maloměšťáctví.

Chtěl byste být víc levicový než pravicový filmař?
Jak jsem řekl, není mezi tím moc rozdíl. Jsem otrávený z „moderní“ levice i pravičáckého „tradicionalismu“. Když bych se přiklonil na tu či onu stranu, jako bych byl jednookým. Nejdůležitější pro umělce je mít otevřené oči, aby mohl právě na tu či onu stranu zaútočit. To je základ dobrého vztahu. Pokud si budeme pořád něco nalhávat, nikdy k žádnému kloudnému poznání nedojdeme.

Jak byste charakterizoval tradiční srbský film?
Nevnímám žádné umělecké proudy v současném srbském filmu. Když chceš natočit film, tak se většinou snažíš zalíbit několika místním nebo zahraničním fondům. Jsou to nemastné neslané filmy, což je samozřejmě politicky korektní. Někdy jsou snad i humorné a pro diváky jsou zdrojem smíchu a odpočinutí. Myslím, že diváci ztratili o srbský film zájem, a to kvůli nedostatku jakéhokoliv zásadního tématu. Filmový mainstream se snaží neprovokovat, navozovat pěkné situace, které vyhovují politickým klišé. Výmluva na filmové pirátství není jediným důvodem, proč se u nás hovoří o krizi filmu. Naši filmaři podceňují publikum. V M. B. mi šlo právě o ten otevřený konec, aby si lidé kladli otázku: „Co se stalo s Milošem Brankovičem?“ Na druhé straně lidé chtějí, aby naše filmy vypadaly jako hollywoodské. To prostě není možné, protože na ně nemáme peníze. Takže když nemůžeme mít kaviár a krevety, tak aspoň napečme pořádný dort…

Ve filmu zachycujete sex s živými i mrtvými a sexuální menšiny jsou většinou darebáci. Byl jste si vědom toho, jaké konotace to ve veřejnosti vyvolá?

Samozřejmě. Můj postoj k sexuálním menšinám je následující: Běžte si, kurva, pořádně švihnout, ale není nutné, abyste o tom pořád mluvili na veřejnosti. A když je někdo homouš, protože to řekl, pak ať je pro mne za mne homouš, ale ať neotravuje. V minulosti jsem měl s těmi jejich sdruženími mnoho kontaktů, ale v osmdesáti procentech případů to byly organizace chtivé peněžních darů. Bohužel tohle se děje i v jiných oblastech společnosti.

Co říkají vaši rodiče, když vidí vaše filmy?
Dělal jsem klip pro heavymetalovou kapelu Blitz, která už neexistuje. Hraje v něm transvestita, a protože má dlouhé vlasy, není zezadu poznat, jestli je to ženská, nebo chlap. Když se to pak v klipu vyjasnilo, řekl můj táta: „No, já vím, že ses zase poflakoval někde mezi tou spodinou, ale tam nenalezneš smysl. A pak si myslíš, že si filmem očistíš duši, ale spíš se jenom dál přiotrávíš…“

Nyní k sexu ve filmu: bývá obtížné přesvědčit herce k sexuálním scénám?
Když dávám hercům role se sexem, říkám jim jedno: „Tuhle scénu natočím a budu ji stříhat a stříhat.“ A oni mi pak do toho natočeného materiálu říkají: „Jsou mi vidět bradavky“ anebo: „Ať mi není vidět zadek, protože mám strie.“ Jednám a pracuji s nimi tak, jako bych byl lékař. Důvěra a spolehlivost. Vím, že ty scény nejsou obyčejné, ale snažím se držet uvolněnou atmosféru tak, aby natáčení nebylo nepříjemné. Koneckonců všichni na zkouškách věděli, do čeho jdou. Jeden z největších komplimentů mi složil **Duško Filipovič,** kameraman, který má za sebou více než dvacet let práce pro film. První erotická scéna, kterou jsme točili, byla lesbická scéna mezi **Lenou Bogdanovič** a **Teodorou Stankovič**. Dvacet minut jsem s nimi o samotě mluvil. Scénu jsme natočili za čtyřicet minut. A Duško mi pak přišel poblahopřát a řekl: „Nevím, cos jim řekl, ale je to poprvé, co jsem točil takovou scénu a nikdo neměl žádný problém.“ A stejně tak tomu bylo při gay scénách nebo normálních sexuálních scénách. Herečky říkají, že se ve filmu svléknou jen tehdy, když to má smysl. Myslím, že v M. B. všechny takové scény smysl mají.

Jaký byl váš záměr s nekrofilní scénou, která ve filmu je?
Když film viděl **Dušan Makavejev** a dlouho jsme si pak o něm povídali, řekl, že je to dojemná scéna… **Slobo Čustič** hraje válečného veterána. V zašlé uniformě na vozíku hraje vojáka některé z předchozích válek. On představuje symbol armády a války - její historii. A víme, že historie vždycky nějak interpretuje konec válek. Chtěl jsem tím říci, že historie znásilňuje, že historie je vlastně nekrofilie.

Nyní se roztrhl pytel s filmy s otevřeným sexem. Miloš Brankovič pak Na krásném modrém Dunaji, Život a smrt Porno gangu nakonec Srbský film. Kde se to tu vzalo?
Pohled na **Srbský film** je docela smutný a je to, jakoby z ucpané láhve šampaňského všechno vylétlo ven. To všecko se však u nás permanentně děje ne posledních dvacet let, ale již dvě století od vzniku srbského státu. Ten výbuch svobody s sebou vždycky nese také anarchii. Bylo tomu tak i v americkém filmu sedmdesátých let nebo v „české nové vlně“. Svoboda obrací jízdu na kruhovém objezdu a každý výjezd vede k něčemu lepšímu.

Máte nějakou oblíbenou sexuální scénu ze srbské filmové historie?
Jsem z nich nešťastný, protože je na nich vidět, jak jsou pro herce nepohodlné. Na druhé straně jsou strašně patetické. Když jsem začal natáčet Brankoviče, tak jsem chtěl natočit sex se vším tím čvachtáním a vášní… V naší filmové historii je zajímavá, i když trochu brutální, scéna ve filmu **Crveno klasje** od **Živojina Pavloviče**. Byla tak syrová, že jsem jí věřil. Uznávaná je také scéna z filmu **Rajka Grliče Samo jednom se ljubi**, seč je patetická a hloupá.

Původně měli dělat hudbu pro Miloše Brankoviče Laibach. Proč z toho sešlo?
Když jsem byl v Lublani, potkal jsem se s vedoucím kapely **Johny Novakem**. Film se mu líbil, ale prostě jsem nedal dohromady peníze na hudbu. Oni mají smlouvy se zahraničními vydavatelstvími a měli svázané ruce. Skladby **Bad Copy** a **Loly Novakovič** byly bez problémů. Hudbu pak nahrála kapela **Rain Delay**. Potřeboval jsem hutnou, alternativní kapelu. Přítel mi doporučil nahrávky **Rain Delay**, které zrovna dokončili. Pozval mě k poslechu a mně to vyhovovalo. Udělali jsme několik rychlých úprav. Vadí mi, že

naši skladatelé jsou bez invence. Neustále dělají tutéž hudbu a všichni se točí v kruhu. Pro mě je to nuda. Pořád to jede ve dvou typech - šmidlají tam housle a brouká saxofon a když je něco nebezpečného, tak zašmidlá violoncello. Chci, aby filmy byly nepředvídatelné a stejně tak hudba k nim.

Je zajímavé, že jste použil evergreen „Mé srdce je v Bělehradě" od Loly Novakovič.
Na téhle písni jsem chtěl ukázat, jak moc Bělehrad miluji. A přestože je Bělehrad moje město, tak nejsem žádný lokál patriot, protože si myslím, že modernizace místního patriotismu je neupřímná. Chtěl jsem zachytit město z neobvyklých míst a pohledů. A tou písní jsem chtěl zprostředkovat každému proces od nevinnosti Bělehradu šedesátých let až k pádu let posledních. Bělehrad je směs krásy a ošklivosti.

Jak jste se snažil najít v Bělehradě nová místa?
Požádal jsem scénografa **Dukana Radenkoviče**, aby našel směs něčeho starého a nového, kterou bychom mohli nasnímat. Chtěli jsme to mít černobílé, aby to umocnilo atmosféru. Do filmu jsme ovšem dali barevnou korekci některých odstínů. Kamera je myslím jednou z největších předností filmu M. B. S kameramanem **Milošem Kodemo** jsme se na to dva roky připravovali. Film byl natočen v barvě na HD. Snažili jsme se hodně dobře svítit, ale vždycky nám z toho lezla ta černobílá. Chtěl jsem silné boční svícení, protože to je vždy dramatické. Chtěl jsem mít drama v umění. Některé detaily jako krev a moč jsme ponechali v barvě. Nechtěl jsem také, aby barevnost kostýmů a scény odtahovala diváky od podstaty. Krev je červená, protože je to podvědomě nebezpečné. Dál bych rád točil jen černobíle…

Dost jste používali steadicam…
Steadicam je u nás nyní dost používán. M. B. je z nějakých třiceti procent zaznamenán pomocí steadicamu. Díky tomu kamera jakoby byla všude. Logistika je jednodušší a herec nepřestává hrát, když se vypnou „kila" na osvětlení… Pro všechny je to ulehčení. V příštím filmu bych steadicam chtěl také hojně využít.

Jak to bylo s názvem filmu?
Nedávno jsem potkal kamaráda. Volal na mne: „Hej, Čupko, slyšel jsem, žes natočil film. Jeden z mých sousedů říká, že je příbuzný toho Miloše Brankoviče." Já na to: „Není to o nikom takovém". Prostě jsem propojil jména Miloše Obeliče a Vuka Brankoviče *(historické postavy z bitvy na Kosově poli pozn. překladatele)*. První z nich obžalován ze zrady a druhý hrdina. Chtěl jsem natočit film o obyčejném mladém muži a sám se ho zeptat, proč by ten film neměl být o něm. Chtěl jsem zmást lidi, ať si myslí, že jde o historický film o slavné osobnosti, a tím je dovést k tomu, aby si uvědomili, že i „obyčejný" člověk může být vyzdvižen.

Jak to bylo s herci?
Neměl jsem žádné problémy. Při čtených zkouškách byly vyřešeny všechny pochybnosti o obsazení. **Miloš Vlalukin** dal to nejlepší ze sebe do představitele titulní role. Také všichni ostatní byli vynikající. Myslím, že když lidé nemají zázemí velkého rozpočtu, je důležité projít důkladnými čtenými zkouškami scénáře. Scénář jsem považoval za neměnný, a tak všichni věděli, že není možná žádná improvizace. Bylo to jako válka. Abychom dosáhli vytyčeného cíle, museli jsme všichni i dýchat jako jeden.

Jak se díváte na spolupráci s Petarem Božovičem (role Barace v M. B.)?
Já jsem ho neznal. A jako k neznámému jsem za ním přišel se scénářem a řekl jsem mu: „Nemám peníze, vlastně nemám nic…" Po deseti dnech se znovu objevil a řekl: „Je to skvělé, zahraju to a chci vám pomoct." To bylo před třemi lety. Pomohl mi s některými partnery filmu. Dal filmu novou kvalitu. A lidi na film koukali jinak, když tam hrál on. Jako začínající jsem cítil jeho autoritu. Nelze se pak chovat povýšeně ani blahosklonně. Je důležité být otevřený. Ve filmu Nikola Tesla hraje **Božovič** s **Orsonem Wellsem** a jen tak tam spolu popíjejí. Já ho prostě nemohl zaplatit, jen jsem s ním bez vytáček hovořil a on to akceptoval. Tak tomu bylo i s ostatními staršími herci. Jako režisér musíte umět rozpoznat dobré herce…

Nevzdal jste také poctu Orsonu Wellsovi, když jste dal roli Božovičovi?
Ale ano. Prostřednictvím té role jsem vzdal hold filmu Touch of Evil. Petar je herec-fetiš.

Neděle 10. 6., 17.30 hodin

TURNÉ (Turneja)

Srbsko 2008 / 102 min / válečné roadmovie
Režie: Goran Markovič
Hrají: Tihomir Stanič, Jelena Djokič, Dragan Nikolič, Mira Furlan, Gordan Kičič, Slavko Štimac, Sergej Trifunovič, Emir Hadzihafizbegovič, Svetozar Cvetkovič, Bogdan Diklič

Děj filmu se odehrává v první polovině 90. let v době občanské multietnické války v Jugoslávii. Herci bělehradského divadla dostanou nabídku absolvovat turné po Republice Srbské v Bosně. S vidinou slušného výdělku vyrážejí na cestu. Po příjezdu na místo přichází rychlé vystřízlivění. Město je pod nepřátelskou palbou a úkolem bělehradských herců je kulturně povznést srbské vojáky těsně za frontovou linií. Ti jsou ale velmi nevděčným publikem a divadelní představení končí fiaskem. Zhýčkaní herci se bezprostředně poté rozhodují pro útěk domů. Cesta po válkou zmítané Republice Srbské se pro ně stává bojem o přežití.

Režisér o filmu Turné:

"Film se zabývá skupinou divadelníků, která se z naivity nebo hlouposti dostane doprostřed války v Bosně. Vyjíždí z Bělehradu, kde jako by válka neexistovala, a o několik set kilometrů dál upadá do hrůzy války v Bosně. Válka je tam zobrazená skrze perspektivu oné skupiny umělců - tedy tragikomicky… Bál jsem se promítání filmu v Sarajevu, protože válečné rány tam byly nejhlubší. Ale právě tam přijali můj film nejlépe a měli jsme tam velký úspěch - a jak oni, tak my jsme byli prostě lidsky dojatí. Ten film funguje svými emocemi a nejsou k němu potřebné žádné dodatečné informace."
Úryvky z rozhovoru Gorana Markoviče s Jaromírem Janevem, který proběhl 7. března 2009 v Zápisníku zahraničních zpravodajů na Českém rozhlase 1.

CENY:
FF Montpellier - Nova za celovečerní film
FF Motreal - Nejlepší režie, Cena FIPRESCI
FF Thessaloniki - Cena diváků
Srbský kandidát na Oscara

*Goran Markovič (*1946 Bělehrad, Srbsko)*

Goran Markovič *se narodil 24. července 1946. Je synem známých jugoslávských herců* ***Radeho a Olivery Markovič****, které později s oblibou obsazoval do svých filmů.*

V letech 1965-1970 studoval filmovou režii na FAMU v Praze. Bývá proto řazen spolu s ***Emirem Kusturicou, Goranem Pasklaljevičem, Lordanem Zafranovičem, Srdjanem Karanovačem, Rajko Grličem*** *a dalšími do tzv. pražské školy jugoslávského filmu.*

Po absolvování FAMU začal pracovat pro Jugoslávkou televizi, jako dokumentarista. Příkladem jeho práce pro televizi je dokumentární seriál ***Neobavezno*** *z roku 1970.*

Na filmovém plátně debutoval v roce 1976 celovečerním filmem ***Specijalno vaspitanje****. I přes počáteční nepříznivé kritiky měl film u diváků velmi dobrý ohlas a v roce 1977 získal 14 ocenění na filmovém festivalu v Pule a 4 ceny na festivalu v Mannheimu (Německo).*

Tento film nebyl zdaleka jeho posledním úspěchem. Následující ***Nacionalna klasa*** *z roku 1978 s* ***Draganem Nikoličem*** *v hlavní roli si v jugoslávských kinech vedla ještě lépe. Nicméně, tehdejší filmová kritika opět nesdílela nadšení publika. Uznání za svá raná díla ze strany kritiky se* ***Markovič*** *dočkal až po více než deseti letech, kdy je začali filmoví teoretici řadit rovnou mezi jugoslávkou filmovou klasiku.*

V roce 1980 natočil hořkou komedii ***Majstori, majstori*** *z učitelského prostředí a v roce 1982 uvedl do kin katastrofický film* ***Variola vera*** *o epidemii pravých neštovic v Bělehradě. Oba filmy měly opět velmi dobrý divácký ohlas a* ***Variola vera*** *získala mimo to ocenění za nejlepší scénář a režii na filmovém festivalu ve Valencii.*

Po pro diváky méně přístupném fimu ***Tajvanska kanasta*** *z roku 1985 ohromil v roce 1987 jugoslávské publikum thrillerem* ***Vec vidjeno*** *(Deja Vu). Ten posbíral všechny první ceny na festivalech po celé Jugoslávii a dostal se i do oficiálního výběru festivalu v Berlíně.*

V roce 1989 natočil podle scénáře ***Dušana Kovčeviče*** *film s fantaskními prvky* ***Sabirni Centar****. I on byl oceněn mnoha cenami v Jugoslávii i v zahraničí (festival ve Valencii, sci-fi festival v Avoriaz…), a dostal se do oficiálních výběrů festivalů v Montrealu, Monpelier a Kalkatě.*

V roce 1992 natočil v Jugoslávko-francouzské koprodukci jeden ze svých nejúspěšnějších filmů nostalgickou komedii ***Tito i ja*** *o malém nešikovném chlapci snášejícím útrapy pochodu na počest soudruha Tita. I tento film se dostal do soutěžních sekcí mnoha filmových festivalů (Londýn, New York, San Francisco, Jeruzalém, La Rochelle, Toronto…). Na festivalu v San Sebastianu získal cenu za nejlepší režii.*

Ani další film natočený v bulharsko-francouzské koprodukci podle ***Kovačevičova*** *scénáře* ***Urnebesna tragedija*** *z roku 1995, nezůstal bez povšimnutí porotců významných filmových festivalů. Film konfrontující náš svět se světem duševně postižených získal, mimo jiných, cenu za režii na festivalu v Montrealu. Následně byl promítán na mezinárodních festivalech v Nemours (Belgie), Paříži a Montpellier. Hlavní cenu získal také na domácím (tehdy byla ještě Černá hora součásti federace se Srbskem) festivale v Herceg Novi. V roce 1997 zaujal středometrážním dokumentem* ***Poludeli ljudi*** *zachycujícím občanské protesty proti režimu Slobodana Miloševiče v Bělehradě na přelomu roku 1996 a 1997. Film byl uveden mimo soutěž v roce 1997 na filmovém festivalu v Benátkách.*

Dokumentární tvorbě zůstal věrný i snímky ***Nevani junaci*** *z roku 2000 a autobiografií* ***Srbija nulte godine*** *z roku 2001, prostřednictvím kterých se jasně vymezil proti Miloševičově politice.*

V roce 2003 se vrátil hraným filmem ***Kordon*** *k tématu protimiloševičovských protestů z přelomu let 96 a 97. Události ukázal tentokrát z pohledu zasahujících policejních jednotek. Film získal Grand Prix Americas na festivalu v Montrealu.*

V roce 2008 uvedl do kin film ***Turné*** *natočený podle vlastní divadelní hry.*

I on se dočkal řady prestižních ocenění (MFF v Kyjevě a Montrealu) a v roce 2011 také rozpracování do podoby televizního seriálu.

Goran Markovič je autorem scénáře k většině filmů, které režíroval. Kromě nich spolupracoval i na několika dalších scénářích (např. ***Ljubavni zivot Budimira Trajkovica*** *s* ***Ljubišou Samardžičem*** *v hlavní roli z roku 1977,* ***Erogena zona*** *z roku 1981, televizní film* ***Zlatno tele*** *z roku 2010).*

Mimo filmovou tvorbu se průběžně věnuje také práci pro divadlo. V roce 1985 režíroval hru ***A. Popoviče - Pazarni Dan*** *a v roce 1997* ***Srbljanovičovu Beogradsku triologiju****.*

V roce 1996 napsal drama ***Turneja****, jehož provedení divadlem Atelier 212 bylo o rok později oceněno jako nejlepší současná hra na divadelním festivalu v Novém Sadu. V roce 1997 napsal drama* ***Govorna manu****, které bylo představeno v Národním divadle v Bělehradě. V roce 1999 hrál Atelier 212 jeho třetí hru* ***Parovi*** *a v roce 2002 napsal a režíroval hru* ***Pandorina kutija****.*

Je také autorem několika knih: ***Česká škola ne postoji*** *(Prosveta, Beograd, 1990), která rozebírá fenomén celé generace předních jugoslávských režisérů, kteří studovali na přelomu šedesátých a sedmdesátých let na pražské FAMU.*

*Dále knihy **Tito i ja** (Národná knjiga, Beograd 1993) a **Godina Dana** (Forum pisaca, 2000).*

Věnuje se také pedagogické činnosti - od roku 1979 je profesorem filmové režie na fakultě dramatických umění v Bělehradě a politice - poradce na ministerstvu kultury.

Je členem Académie du Cinema Europeenne et de la televizí Bruxeelles.

*V roce 2012 by měl přijít do kin film **Falsifikator**, který režíroval podle vlastního scénáře.*

Neděle 10.6. v 19:45 hodin

BESA (Besa)

Srbsko, Slovinsko, Francie, Chorvatsko, Maďarsko 2009 / 106 min / historický, romantický, drama
Režie: Srdjan Karanovič
Hrají: Predrag „Miki“ Manojlovič, Iva Krajnc, Radivoje Bukvič, Nebojša Dugalič, Ana Kostovska a další

Pofesor Filip Simič byl v roce 1914 jmenován ředitelem školy na jihu Srbského království. Do nového působiště přijíždí i se svou slovinskou ženou Leou. Záhy Srbsko vstupuje do války s Rakouskem-Uherskem a profesor je povolán do armády. Svou ženu zanechává samotnou v neznámém prostředí uprostřed nepříliš přátelsky naladěného místního obyvatelstva. Slovinsko, ze kterého pochází je totiž součástí rakousko-uherské monarchie. Slovinka představuje v očích vesničanů nepřítele. Jediným, i když velmi svérázným spojencem Ley, je Albánec Azem (Miki Manojlovič), který Filipovi před odjezdem na frontu slíbí, že jeho ženu ochrání.

CENY:
Srbská nominace na Oscara
FF Moskva - Nominace na Cenu sv. Jiří

Srdjan Karanovič (*1945 Bělehrad, Srbsko)

*Srbský režisér a scénárista, absolvent pražské FAMU (1970) významný člen tzv. „Pražské školy jugoslávského filmu“. Začínal jako režisér krátkých filmů a televizních pořadů. Na plátně debutoval v roce 1972 experimentálním snímkem **Družsvena igra**, jehož scénář dotvářel spolu s **Rajko Grličem** (napsal s ním i několik následujících scénářů ke svým filmům) přímo s „herci“, které sehnal na inzerát. Následující snímek **Miris poljskog cveca** z roku 1977 líčí příběh slavného herce, který rezignuje na kariéru a pokouší se odpovědět na znepokojivou otázku, co by měl v životě dělat, aby to mělo smysl. Ve filmu **Petrijin venac** z roku 1980 zobrazuje nelehký úděl obyčejné ženy z malého hornického města v Jugoslávii v období kolem 2. světové války.*

*Jeho snímek **Nešto izmedu** z roku 1983 byl uveden na festivalu v Cannes v sekci Un Certain Regard. Ve filmu **Za sada bez dobrog naslova**, (1988) upozornil, jako jeden z prvních filmařů na problémy Kosova. Film byl oceněn Zlatým tulipánem na festivalu v Istambulu. V roce 1985 natočil ostrou satiru **Jagode u grlu**, ve které jsme svědky celonoční oslavy během níž řeší skupina třicátníků krizi středního věku. K historické*

*látce se vrací v roce 1991 filmem **Vidržina**, za který získal hlavní cenu za režii na MFF ve Valencii a svým doposud posledním snímkem **Besa** z roku 2009. V intervalu mez těmito filmy natočil v roce 2003 romantické drama **Sjaj u očima**, ve kterém poukazuje na nesmyslné mezietnické předsudky.*

*Srdjan Karanovič si k většině svých filmů napsal také scénář. Kromě hraných filmů natočil také několik dokumentů (např. **Pavle Vujišič 1926 - 1988** o slavném jugoslávském herci), napsal scénář k televizním seriálům **Grlom u jagode** (sám režíroval) a **Lift**. Za zmínku stojí i dlouholetá spolupráce se skladatelem **Zoranem Simjanovičem**, jehož hudba se stala poznávacím znamením Karanovičových filmů. V současnosti vyučuje filmovou režii na Fakultě dramatických umění v Bělehradě.*

Malý "atlas" herců, které jste mohli vidět na plátně kina Vatra

Srdjan Todorovič
Absolutních sto, Nejsme andělé, Šedý kamion červené barvy, Technotise - Edit a já (dříve např. Underground)

Nikola Kojo
Bílý oblek, Kola, Nejsme andělé, Nebeský koš, Rány (dříve např. Bal-can-can, Pěkné vesnice, pěkně hoří, Čtvrtý člověk)

Velimir "Baťa" Živojinovič
Bílý oblek, Rány (v minulosti Pěkné vesnice, Sud prachu….)

Nebojša Glogovac
Nebeský koš, Technotise - Edit a já, Hadersfild, Optimisti, Až vyrostu, budu klokan (dříve např. Sud prachu)

Lazar Ristovski
Optimisté, Bílý oblek (dříve např. Sud prachu, Underground)

Anica Dobra
Točkovi, Nataša

Dragan Nikolič
Bílý oblek, Turné (dříve např. Čtvrtý člověk, Sud parchu, Underground, Banovič Strahinja, Až budu mrtev)

Milorad "Manda" Mandič
Šedý kamion červené barvy, Rány, Absolutních sto, Kola (dříve např. Pěkné vesnice pěkně hoří)

Sergej Trifunovič
Turné, Až vyrostu, budu klokan, Profesionál (dříve např. Sud prachu)

Bogdan Diklič
Turné, Šedý kamion červené barvy, Bílý oblek, Kola, Absolutních sto, Nejsme andělé (dříve např. Čtvrtý člověk, Zkouška ohněm , Grbavica, Země nikoho, Sud prachu)

Predrag "Miki" Manojlovič
Besa, Hadersfild, Nejsme andělé, Rány (dříve např. Svět je velký a záchrana kyne odevšad, Sud prachu, Cikánská magie, Černá kočka bílý kocour, Otec na služební cestě, Underground)

Branka Katič
Nejsme andělé, Rány

Josif Tatič
Turneja, Hadersfild, Profesionál (dříve např. Sud prachu, Underground)

Danilo "Baťa"Stojkovič
Bílý oblek, Rány (dříve např. Sud prachu, Underground)

Neda Arnerič
Nebeský koš, Nataša, Kola

Dragan Bjelogrlič
Šedý kamion červené barvy, Nataša, Nebeský koš, Rány (dříve např. Pěkné vesnice pěkně hoří)

Na přípravě LFM 2012 se podíleli

Výčet těch, kteří dělali vše "jen tak", bez nároku na odměnu.

Organizační výbor letního filmového maratonu:
Milan Kostelník - předseda Filmového klubu Vsetín (kostelnik@dkvsetin.cz)
Petr Mašata - jednatel Filmového klubu Vsetín, technická příprava (masata@dkvsetin.cz)
Eliška Kubíčková - PR manažer (ekubickova@fmk.utb.cz)
Jiří Fiala - dramaturg a grafik Letního filmového maratonu 2012, technická příprava, katalog (fialaj@seznam.cz)

Překlady (korespondence a další):
Lenka Fialová, Jitka Kretová

Překlady filmů:
Lenka Fialová: Nebeský koš, Vůně deště na Balkáně 1, 2, 3
Petr Mašata: Rány, Besa
Lenka Fojtíková: Optimisti, Nataša (+ obsah filmu Optimisti v katalogu)
Milan Kostelník: Who the Fuck Is Miloš Brankovič?
Jitka Kretová: Až vyrostu, budu klokan
Jiří Fiala: Kola, Nejsme andělé, Bílý oblek
www.titulky.com: Hadersfild, Šedý kamion červené barvy, Profesionál, Turné, Technotise: Edit a já, Absolutních sto

Text katalogu:
Milan Kosteník, Petr Mašata, Jiří Fiala

Vstupenky, bufet a support během akce:
Lenka Fialová, Eliška Kubíčková, Simona Hlaváčová, Jitka Kretová, Nina Trochtová a Michal Káčerek...

Sekaná:
Dušan Křůpala

Poděkování patří:
Zoranovi Dukičovi a René Kočíkovi za pomoc při revizi některých textů patří, Ivo Baroňovi za dovoz Ljubiši Samardžiče z Vídně a všem, kteří naši akci neúnavně propagují

Speciání poděkování patří našim virtuálním srbským přátelům Vladanovi Petkovičovi a Uně Domažetoski

A hlavně děkujeme všem, kteří přišli!

Akce se koná pod záštitou Velvyslanectví Republiky Srbsko v České republice

SRBSKO VE FOTOGRAFII

Kolekce snímků historických pamětihodností
a přírodních krás Srbska byla připravena
ve spolupráci s Národní turistickou centrálou Srbska

Otevřeno: od 8. 6. 2012 - 24. 6. 2012

V době festivalu:

pátek 8. 6. 2012: 16.00 - 20.00 hodin
sobota 9. 6. 2012: 9.00 - 20.00 hodin
neděle10. 6. 2012: 9.00 - 19.00 hodin
Dále: po - pá: 10.00 - 19.30 hodin (přestávka 12.00 -14.00 hodin)
so - ne: 17.00 - 19.30 hodin

Výstava se koná pod záštitou Velvyslanectví Republiky Srbsko v ČR

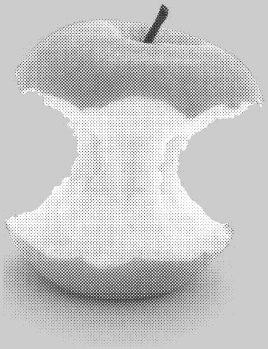

38. LETNÍ FILMOVÁ ŠKOLA
UHERSKÉ HRADIŠTĚ 2012

21.–28. července 2012

WWW.LFS.CZ

Hlavní pořadatel: asociace českých filmových klubů

Hlavní partneři: RWE energie českého filmu; MĚSTO UHERSKÉ HRADIŠTĚ; LESY ČR

Finanční podpora: MINISTERSTVO KULTURY; Státní fond ČR pro podporu a rozvoj české kinematografie; MEDIA EUROPE LOVES CINEMA; Zlínský kraj

Horská chata Nivka

místo pro rekreaci, rodinné oslavy, školení, obchodní jednání

- ubytovací kapacita 16 lůžek
- kapacita pro akce cca 40 míst
- v krásném prostředí nad Semetínem

MĚSTSKÉ LESY VSETÍN

www.nivka.cz

Letošní program o.s. Luka Praha & s.r.o. Luka Lu

Horké léto s Luka Praha / 2012 Edice Slovanský jih přátelům českým

• Zvonimir Požar, Sarajevo po dešti – výstava obrazů

Výstava obrazů akademického malíře Zvonimira Požara ze Sarajeva (Bosna a Hercegovina) v galerii Muzea Karlova Mostu. Umělecká tvorba vyjádřena na jeho obrazech vznikla v ateliéru v rodném Sarajevu a v letním domě v Malé Dubě (Chorvatsko). Výstavu pořádá o.s. Luka Praha spolu s Muzeem Karlova Mostu pod záštitou Velvyslanectví Bosny a Hercegoviny a Velvyslanectví Chorvatské republiky v České republice.

(22. května – 10. června)

• Putující domov

Po úspěšné realizaci projektu Putující domov v červnu 2011, i tento rok pokračujeme se stejnou akcí pomoci dětem, kterým se nedostává rodičovské péče a která své dětství a dospívání tráví v dětských domovech, SOS vesničkách a podobných zařízeních. V létě 2012 zorganizujeme další turisticko-vzdělávací zájezd. Tentokrát to bude zájezd pro děti ze základní školy Branko Ćopić z vesničky Hašani a pro děti bez rodičovské péče z Gradišky z Ústavu sociální péče (Bosna a Hercegovina).

(23. června – 30. června)

• Rekonstrukce rodného domu Branka Ćopiće

Zahájení projektu rekonstrukce rodného domu spisovatele, který patří do zlaté pokladnice jugoslávské literatury – Branka Ćopiće ve vesnici Hašani pod horou Grmeč (Bosna a Hercegovina).

• Festival Praha – Sen letní noci 2012

Přímo v srdci Prahy, na pontonu umístěném uprostřed řeky Vltavy, mezi Karlovým mostem a mostem Legií, proběhne 8. září již třetí ročník jedinečného festivalu Praha – Sen letní noci. Letos bude mít festival opět velmi pestrý a zajímavý hudební program. Na pontonu na hladině Vltavy vystoupí 4 nejvýraznější dámy evropské hudební scény Lenka Dusilová (Česko), Szidi Tobias (Slovensko), Kayah (Polsko) a Márta Sebestyén (Maďarsko), ze Srbska pak přijede jeden z nejlepších balkánských skladatelů - Dejan Pejović se svým orchestrem Black&White World, a Banja Luka Philharmonic Orchestra z Republiky srbské/Bosna a Hercegovina. Akce se koná pod záštitou primátora hl. m. Prahy – Bohuslava Svobody.

(8. září 2012)

• Zákrada slézové barvy

Dvojjazyčné vydání jednoho z nejkrásnějších děl jugoslávské literatury autora Branka Ćopiće. Uspořádala a přeložila Milada Černá.

(říjen/listopad 2012)

• Povídky ze staré Bosny

Na podzim připravujeme české vydání zajímavých povídek ze staré Bosny zatím neznámého autora. Hlavním partnerem je SLOT Game,a.s.

(říjen/listopad 2012)

• Výstava obrazů marginálního umělce Barberiena – Predraga Mitićeviće

Výstava se koná ve spolupráci s Muzeem naivního a marginálního umění z Jagodiny (Srbsko).

(srpen/září 2012)

LUKA PRAHA, o.s. Újezd 402/33, 118 00 Praha 1 – Malá Strana, Tel.: +420 / 608 040 480, E-mail: info@lukapraha.cz, www.lukapraha.cz

HotelKAMU*GARNI**

JosefaSousedíka1432,75501Vsetín
www.vsetin-hotel.czwww.kamu.cz
info@vsetin-hotel.cz

Valašská koliba * "U SPLAVU"**

756 01 Hovězí 89
www.kamu.cz
koliba@kamu.cz

LFM 2012 také podpořili:

DK DŮM KULTURY VSETÍN

Zlínský kraj

MĚSTO VSETÍN

Asociace českých filmových klubů

FILMSKI CENTAR SRBIJE

25 filmový časopis fps www.25fps.cz

KULTURA 21.cz

CD ENGLISH

FDb.cz FILMOVÁ DATABÁZE

VALAŠSKÝ deník

OLOMOUCKÝ Večerník V NOVÉM!

Jalovec

Vsetínské NOVINY čtrnáctideník občanů města Vsetína

AUSTIN POWDER INTERNATIONAL

95,3 · 102,8 · 107,1 FM RADIO VALAŠSKO

H&B REAL® Prostor nekonečné spolupráce

T.R TÝDENÍK ROZHLAS

BESKYD TELEVIZE